

Новы Час

У ПРЕЗІДЕНТЫ АХВОЧЫЯ

Стар. 4

QUO VADIS?

25 студзеня ў Маскве пачне працаваць Памесны сабор
Рускай праваслаўнай царквы...

Стар. 6

FIRST PET — ПЕРШЫ САБАКА ШТАТАЎ

Для шматлікіх амерыканцаў, асабліва маленькіх, пытанне, якога сабаку абраў
прэзідэнт Барак Абама, каб забраць яго ў Белы Дом, застаецца больш важным,
чым вайна ў Газе або эканамічны крызіс.

Стар. 11

ФРАНАЧАК

Адкуль увогуле гэтае панібрацкае «Франак» у загалоўках
навінаў, рэпартажах, і нават у назве артыкула Вікіпедыі?

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Нарыс Сяргея Гваздзёва

«Заходне-беларуская мастацкая плынь»

Працяг цыкла нарысаў пра мастакоў
Віленскай школы

▶ АД РЭДАКТАРА

ІНАЎГУРАЦЫЯ. НОВЫ КУРС

Аляксей КАРОЛЬ

Выбары новага презідэнта — зайсёды падзея. Безумоўна, найперш для грамадзян той краіны, дзе яна адбываецца. Але не толькі. Асабліва калі гэта змена лідэраў у такай краіне, як ЗША. Краіне, якая была і ёсць, па вызначэнню новага презідэнта Барака Абамы, «самай квітнеючай ды магутнай краінай у свеце». Звышдзяржава, палітыка якой, нават здавалася б выключна ўнутраная, так ці інакш адгукаеца ва ўсім свеце.

І не выпадкова ўесь свет столькі ўвагі надае феномену Барака Абамы — першага ў гісторыі Злучаных Штатаў презідэнта афраамерыканскага паходжання. І выбудоўвае аналітычныя схемы яго новага курса.

Зразумела, што не толькі гэтай асаблівасцю — першы афраамерыканец-презідэнт — вызначаюцца як энтузізм у адносінах да Абамы амерыканцаў, так і выключная ўвага да яго сусветнай супольнасці.

Чэргі на выбарчых участках, натоўпы людзей уздоўж чыгункі, што па ўсяму маршруту сустракалі цягнік, якім ехаў абранный презідэнт у Вашынгтон на цырымонію прынясення прысягі, два з паловай мільёна прысутных на інаўгурациі... Іх ніхто не прымушаў, не арганізоўваў па разнарадцы зверху. Яны ішлі па поклічу душы. Рэйтинг даверу да Абамы — 79 працэнтаў, за якім і больш за палову быльых прыхільнікаў Мак-кейна. Але ёсць гэта не ёсць даній толькі харызме, красамоўству, абавязнню і талентам Абамы. І тым

больш не ёсць праявай пакаяння за расавую дыскрымінацыю.

Гэта ўсё знешніяя праяўленні, знакі тых супяречлівых настроў, якія спаквала выспявалі і назапашваліся за гады праўлення адміністрацыі Буша ў амерыканскім грамадстве, прычым у самых розных яго сацыяльных шыхтах.

Сэнс і маштаб праблем, што паўсталі перад ЗША, дакладна вызначаючы ў сваёй моцнай, эмачыйна-рамантычнай і адначасова рэалістычнай аўвостранай, інаўгурацийнай прамове Барак Абама. Гэта крызіс і сур'ёзнае аслабленне эканомікі з адпаведнымі сацыяльнымі стратамі. Гэта вайна

«супраць шырокай сеткі гвалту і няянвісці». Гэта страх перад магчымым заняпадам краіны.

Незадавальненне можа быць дэтанатарам як расколу нацыі, так і яднання. Абама выявіў сябе палітыкам, якія прапанаваў яднанне. Незалежна ад поглядаў, перакананні, веравызнання. Дзеля перамен. Нацыя, што сформіравалася на ідэалах свабоды і демакратыі, павярнулася да яго тварам і адказала даверам.

Збегам гістарычных абставін змена прэзідэнтаў сталася знакам змены эпох. Палітыкай адміністрацыі Буша завяршылася эпоха агульнага курса ЗША на сцяр-

джэнне сваёй дамінуючай ролі ў свеце, на барацьбу з рэжымамі зла метадамі пераважна сілавога піску.

Абама паварочвае руль палітыкі на забеспячэнне дабрабыту кожнага амерыканца і нацыі ў цэлым. На ўплыў ЗША сваім прыкладам, перакананнем у перамоўных працэсах, у супольнай працы, у саюзах з іншымі краінамі і народамі. Але не адмаўляе ні пераемнасці з ранейшай палітыкай Амерыкі, скіраванай на барацьбу з фашызмам, камунізмам і новымі пагрозамі, на апрабаваных прынцыпах свабоды і дэмакратыі.

«Таму я кажу, — прагучала ў прамове, — усім іншым народам і ўрадам, якія глядзяць на нас сёння... Ведайце, што Амерыка з'яўляецца сябрам кожнага народу і кожнага чалавека, жанчыны і дзіцяці, якія імкнущыся да мірнай і годнай будучыні, і што мы гатовыя зноў павесці вас за сабою».

Абвешчаны Абамай палітычны курс ёсць па сутнасці курс, які грунтуюцца на базавых прынцыповых каштоўнасцях у спалучэнні з прагматычнымі запатрабаваннямі часу. Яго ж слова «падрыхтаваць краіну да новай эпохі» можна вызначыць як лозунг, што акрэслівае маштаб праб-

лем і задач, але разам з тым і меру адказнасці новага прэзідэнта.

У змене стратэгічных акцэнтаў заключаецца і шанец для Беларусі. І першы крок да ўладкавання ўзаемаадносін са Злучанымі Штатамі, які неабходна і можна зрабіць у гэтым накірунку, на паверхні — даць зялёнэе святло на работу амбасады ЗША ў Беларусі ў поўным складзе, без усялякіх папярэдніх умоў і патрабаванняў. І тут ужо няма розніцы, як гэта будзе зроблена — намаганнямі групы тэхнократатаў ці кімсьці асабіста. Тым больш, што для гэтага кроку ёсць добрая падстава: адміністрацыя Буша ў свой час не адказала на высылку большасці амерыканскіх дыпламатаў з нашай краіны разрывам дыпламатычных адносін. Не па слабасці, а з самапавагі да сябе як да вялікай дзяржавы, з павагі да сваіх ідэалаў.

Ідэалы — незалежнасці, свабоды, дэмакратыі — аднолькавыя і для малых краін, і для вялікіх, а таму паважаюцца ўсімі (акрамя дыктатарскіх). Негубляць пачуцця ўласнай годнасці, але і не пляжыць, не выстаўляць сябе на агульнае пасмешыцца ваяўнічай рыторыкай ні ў чыё бок — годная пазіцыя для малой дзяржавы. І найбольш выгодная для яе народа.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

БРЭСТ

У Брэсце пачаліся работы па стварэнні музея гарадской ўрэйскай абшчыны.

Як паведаміў старшыня праўлення абшчыны Барыс Брук, гэта будзе першы такі музей у абласных цэнтрах Беларусі. Створаны савет, куды ўвайшлі вучоныя-гісторыкі і актыўісты абшчыны, якія будуць кіраваць зборам і сістэматызацыяй матэрыялаў. Дасланы звароты ўрэйям, выхадцам з Брэста, якія жывуць за мяжой, з просьбай дайць фотаздымкі і дакументы для будучага музея.

«Мы хочам паказаць гісторыю абшчыны праз лёсы канкрэтных людзей. У аснову музея будзе пакладзена документальная выставка «Яўрэі Брэста», якая пачала стварацца шэсць гадоў таму Брэсцкім абласным культурна-асветным цэнтрам «Халакост», — зазначаў Б. Брук.

Плануецца, што музей будзе адкрыты ў памяшканні гарадской ўрэйскай абшчыны. Асобныя яго раздзелы будуць прысвечаны славутым ураджэнцам Брэста, у прыватнасці, вядомаму палітычнаму дзеячу, які стаяў ля вытоку стварэння Дзяржавы Ізраіль, лаўрэату Нобелеўскай прэміі міру Менахему Бегіну, доктару філософіі і матэматыкі, асістэнту, паплечніку і саўтарту шэрагу навуковых работ Альберта Эйнштэйна — Якуву Громеру, першому ўрэю ў Беларусі, які абараніў дысертацию на ступень доктара медыцины (1743 год), Мееру Абрагамовічу.

ГОМЕЛЬ

Адміністрацыя гомельскага палацава-паркавага ансамбля звярнулася да гараджан з просьбай зрабіць унёсак у набыццё новага кола агляду.

Стары атракцыён знаходзіўся ў аварыйным ста-не і быў дэмантаваны каля двух гадоў таму.

Як паведаміў генеральны дырэктар палацава-паркавага ансамбля Алег Рыжкоў, кошт новага кола агляду складае прыкладна 2 млн. ёура. Яно мае вышыню 54 метра і будзе ў паўтара разы большае за стары атракцыён. Такім чынам, адпачывальнікі зможуць разгледзець не толькі старую частку горада, але і новыя мікрараёны.

«Дзяржаўны бюджет не зможа ўнесці столькі гроши на кола агляду, таму мы звяртаемся да жыхароў горада, кіраўнікоў прадпрыемстваў з просьбай дапамагчы ў набыцці любімага гамяльчанамі атракцыёна. Папярэдне мы праводзілі апытанне гараджан, многія падтрымліваюць ідэю. Раней гараджане бралі ўдзел у рэканструкцыі палаца Румянцевых і Паскевіча, аплациўшы каля 30 працэнтаў кошту работ», — падкрэсліў А. Рыжкоў.

Ахвяраванні ўжо можна пералічваць на дабрачынны рахунак. Прыватным асабам і супрацоўнікам прадпрыемстваў, якія зробіць значны ўнёсак у набыццё кола агляду, абяцаныя льготы і бясплатныя билеты на катанне. Пастаўшчык пакуль не выбраны, але дырэктар гісторыка-культурнай установы зауважыў, што найбольш якасна такія атракцыёны вырабляюцца ў Італіі.

БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ

У Брэсцкай вобласці ў 2009 годзе плануецца адкрыць аддзяленне медыка-сацыяльнай рэабілітацыі інвалідаў па зроку.

Як паведаміў старшыня Брэсцкай абласной арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларуское таварыства інвалідаў па зроку» Міхаіл Антоненка, разглядаюцца варыянты, дзе будзе створана такое аддзяленне. Сярод іх базы Брэсцкага эксперыментальнага вучэбна-метадычнага цэнтра, санаторыя «Белая Вежа» (Камянецкі раён), «Бярэсце» (Брэсцкі раён).

Плануецца, што па 10 інвалідаў з усёй вобласці будуць прыезджаць у аддзяленне на тэрмін ад трох тыдняў да месяца. За гэты час яны пройдуть спецыяльную праграму паглыбленай сацыяльна-бытавой і медыцинскай рэабілітацыі.

«Асаблівую ўвагу мы будзем надаваць людзям, якія нядаўна страцілі зрок. Эта дазволіць ім хутчэй адаптавацца да новых умоў жыцця, больш пасляхова інтэргравацца ў грамадства, працаўладкавацца», — сказаў М. Антоненка.

Паводле яго слоў, гэта будзе ўжо трэцяе ў рэспубліцы аддзяленне медыка-сацыяльнай рэабілітацыі інвалідаў па зроку. Раней яны былі створаны ў Мінскай і Віцебскай абласцях.

Паводле БелАПАН

► АДМОВА

ПАМЯШКАННЯ ДЛЯ СХОДУ НЯМА

Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы Беларусі не могуць знайсці памяшканне для правядзення сходу ініцыятыўнай групы па зборы подпісаў за змяненне выбарчага заканадаўства, які запланаваны на 25 студзеня.

Сустаршыня АДС лідэр Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька паведаміў, што атрыманы адказы ад пяці арганізацій Мінска, у якіх праслі выдзеліць памяшканне. «Усе адказы адмоўныя. У асноўным ідуць спасылкі на правядзенне ў гэты дзень спартыўных або культурных мерапрыемстваў», — сказаў ён.

Лябедзька лічыць, што «наўрадці АДС удасца атрымаць пазітыў-

ны адказ ад іншых арганізацій». «Улады не зацікаўлены ў рэалізацыі нашай ініцыятывы. Яны хочаць поўнасцю кантроліраваць дыялог па змяненні выбарчага заканадаўства, калі ён усё ж такі пачненца», — падкрэсліў ён.

Палітык таксама паведаміў, што 21 студзеня адбудзеца пасяджэнне прэзідіума паліттрыды АДС, на якім пры адсутнасці дзволу на правядзенне сходу ініцыятыўнай групы «будзе прынята калі не прававое, дык палітычнае рашэнне».

У ініцыятыўную групу АДС па зборы подпісаў за змяненне выбарчага заканадаўства ўваходзяць больш за 800 чалавек.

Канчатковы варыянт закона-напраекта аб змяненнях і да-паўненнях у Выбарчы кодэкс з тлумачальнай запіскай і паралельнай табліцай перададзены

у Адміністрацыю прэзідэнта і БДПЧ АБСЕ.

Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы, у прыватнасці, прапаноўваюць адміністратара аблігаваць датэрміновае галасаванне; дакладна замацаваць права палітычных партый, якія бяруць удзел у выбарах, мець сваіх прэдстаўнікоў ва ўчастковых і акруговых камісіях; вы-класіц тэрмін «удзел у выбарах» у новай трактоўцы, што прадугледжвае вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты на падставе рагшэння рабочых органаў партый, а не з'езда і г. д.

У адпаведнасці з Канстытуцыяй, права заканадаўчай ініцыятывы належыць грамадзянам Рэспублікі Беларусь, якія валодаюць выбарчымі правам, у колькасці не менш за 50 тысяч чалавек.

Паводле інфармацыі АДС

► ЛІСТ

АФГАНЦЫ ЗВЯРНУЛІСЯ ДА ЎЛАДЫ

Напярэдадні 20-годдзя заканчэння вайны ў Афганістане і «Дня абаронцы Айчыны і Узброеных сіл РБ» сустаршыні арганіцыйнага камітета па стварэнню незалежнага ГА ветэранаў баявых дзеянняў «Абаронца Айчыны» Алег Волчак, Мікалай Аўтоховіч і Аляксандр Камароўскі звярнуліся з лістом да Аляксандра Лукашэнкі і Сяргея Сідорскага.

У лісце адзначаецца, што зараз беларуская дзяржава негатыўна ставіцца да тых, хто ў свой час выконваў «інтэрнацыянальны доўг»: сацыяльныя гарантіі зменшаны настолькі, што гэтаробіць іх несупастаўляльнымі з гарантіямі ў іншых краінах СНД, адсунічае элементарная павага да гэтай катэгорыі грамадзян з боку дзяржаўных чыноўнікаў, у афганцаў адсунічае афіцыйны статус «удзельніка вайны».

У сувязі з гэтым Волчак, Аўтоховіч і Камароўскі адмаўляюцца ад юбілейнай узнагароды ўго-

нар 20-годдзя вываду Савецкіх войскаў з Афганістана і патрабуюць ад уладаў: заканадаўчай зацвердзіць статус удзельніка вайны для ветэранаў баявых дзеянняў на тэрыторыі іншых краін; выдаць пасведчэні ўдзельніка вайны дзяржаўнага ўзору, вярнуць ільготы ўдзельнікам вайны ў Афганістане і сем'ям загінульых і памерлых у поўным аўёме, дапрацаваўшы іх, каб яны суадносіліся хаця б са стандартамі СНГ; а таксама неўмяшальніцтва дзяржавы ў справы грамадскіх арганізацый і аўяднанняў.

► РЭГІСТРАЦЫЯ

ТРЭЦІ СЕКТАР ХОЧА ЛЕГАЛІЗАВАЦА

Вольга ХВОІН

Юрысты адзначаюць паляпшэнне сітуацыі ў галіне трэцяга сектара. НДА, натхнёныя першымі поспехамі, спяшаюцца легалізавацца.

Адна з буйнейшых асацыяцый грамадскіх арганізацый Беларусі — Асамблея НДА, якая налічвае каля 250 грамадскіх арганізацый і ініцыятыў, рыхтуеца да рэгістрацыі ў Міністэрстве юстыцыі. У сакавіку запланавана правесці форум грамадскіх аўяднанняў і актыўістаў, падчас якога, верагодна, і будзе праведзены ўстаноўчы сход Асамблеі. Форум НДА мяркуеца правесці ў памяшканні Нямечкага адукацыйнага цэнтра (IBB). Адпаведная заяўка ўжо пададзеная ў адміністрацыю ўстановы. Сузаснавальнікам Нямечкага адукацыйнага цэнтра (IBB) — Асамблея НДА, якая налічвае каля 250 грамадскіх арганізацый і ініцыятыў, рыхтуеца да рэгістрацыі ў Міністэрстве юстыцыі. У сакавіку запланавана правесці форум грамадскіх аўяднанняў і актыўістаў, падчас якога, верагодна, і будзе праведзены ўстаноўчы сход Асамблеі. Форум НДА мяркуеца правесці ў памяшканні Нямечкага адукацыйнага цэнтра (IBB). Адпаведная заяўка ўжо пададзеная ў адміністрацыю ўстановы. Сузаснавальнікам Нямечкага адукацыйнага цэнтра (IBB) — Асамблея НДА, якая налічвае каля 250 грамадскіх арганізацый і ініцыятыў, рыхтуеца да рэгістрацыі ў Міністэрстве юстыцыі.

Таксама пра свой намер у бліжэйшы час паспрабаваць зарэгістраваць грамадскую арганізацію паведаміў старшыня праваабарончага цэнтра «Вясна» Алеся Бяляцкі. У нядзелю 18 студзеня ў Мінску адбыўся ўстаноўчы сход грамадскага праваабарончага аўяднання «Наша Вясна». Кіраўніком аўяднання быў абрани праваабаронца, віцэ-прэзідэнт Міжнароднай федэрациі правоў чалавека Алеся Бяляцкі. Заснавальнікамі «Нашай Вясны» з'яўляюцца праваабаронцы, журналісты і грамадскія дзеячы з розных рэгіёнаў краіны, якія раней уваходзілі ў арганізацыю, ліквідаваную ўладамі па рашэнні Вярхоўнага суда Беларусі ў шчэльчынку 2003 года. Праваабарончы цэнтр «Вясна» пасля ліквідацыі спрабаваў зарэгістраваць тройчы, але Міністэрштэрства знаходзіў прычыны для адмовы.

Спрабы зарэгістраваць грамадскую арганізацію, якія раней знаходзіліся ў «чорным спісе» дзяржавы, актыўісты трэцяга сектара лічачы тэстам на лаяльнасць уладаў і гатоўнасць іх да дэмакратычных пераменай у краіне.

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ГУЧНЫ СЫХОД ВАЛЯНЦІНА ЕЛІЗАР'ЕВА

Генадзь КЕСНЕР

Відаць, адной з самых адметных і скандальных падзеяў апошніх дзён стаўся гучны сыход з Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Валянціна Елізар'ева і яго жонкі Маргарыты Ізворкай-Елізар'евай, якая кіравала Тэатрам оперы. Як стала вядома, пакінуць тэатр у хуткім часе могуць і вядучыя салісты.

У панядзелак, 19 студзеня, Валянцін Елізар'ев, Маргарыта Ізворская-Елізар'ева і некаторыя артысты распавялі журналістам на адмысловай прэс-канферэнцыі, што ж адбылося.

«З 19 студзеня я больш не працую ў тэатры, я стаў вольным мастаком. 12 студзеня я падаў на імя міністра культуры заяву аб звалыненні, а 17 студзеня яна была задаволена, — кажа Валянцін Елізар'ев. — Сумна пра гэта казаць, але я ў мінУль выходныя вывёз з тэатра свой архіў, рэчы. Ніхто з кіраўнікоў Міністэрства культуры — ні міністр Матвяйчук, ні яго першы намеснік Рылатка, ні часовы выканавуць абавязкай дырэктара тэатра Пышнай не сказаў мне нават «дзякую», хоць я 36 гадоў адпрацаваў у гэтым тэатры, у гэтай трупе».

Па словах Елізар'ева, развіталіся з ім толькі артысты, якія і сёння працягваюць абараняць свайго настаўніка і цяпер ужо былога кіраўніка.

Прычыну свайго сыходу Майстар патлумачыў tym, што выконваць абавязкі дырэктара Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі Міністэрства культуры прызначыла іншага чалавека, а Елізар'еву прапанавалі быць толькі мастацкім кіраўніком Тэатра балета. «Але кіраўніком балета я быў яшчэ ў 1973 годзе», — падкрэсліў Елізар'ев. Зараз кіраваць балетам Міністэрства культуры прызначыла народнага артыста Беларусі Юрыя Траяна.

Як сказаў Валянцін Елізар'ев, яго практычна адхілілі ад усіх работ, звязаных з рэканструкцыяй тэатра, якая, па словаах ужо былога кіраўніка, «ідзе з вялікім скрышам», а «заложнікамі некампетэнтнасці чыноўнікаў сталі артысты».

«Сарваны ўсе тэрміны заканчэння рамонту. Мы гэтыя трох гады правялі ў пыле, у брудзе, без цяпла, часам, без гарачай вады, але, як бы там ні было, выжылі, — адзначыў Елізар'ев. — Але я пакуль не бачу фіналу рэстаўрацыі. Небачна завяршэння будаўнічых, мантажных, tym больш пуска-наладачных работ. Зараз німа памяшкання для рэпетыцый хору, аркестра. Будаўніцтва — гэта пастаяннае напружанне з прычыны блісконых унутраных проблем, памылак архітэктараў, будаўнікоў, рэстаўратараў, інтрыг вакол афармлення. Ва ўсім гэтым прысутнічаюць дробныя асабістасці інтэрэсы. А ў тэатры не павінна быць дробязей. Я трох гады штотыдзень кантролірую ўсе працэсы будаўніцтва і рэканструкцыі, вывучаю кожную дэталь. Я ханеў, каб беларускі тэатр стаў еўрапейскім і сучасным. Але каб так было, трэба, каб на чале

PhotoByMedia.Net

тэатра стаяла творчая асоба... А гаспадаркою павінен займацца заўгас. Аднак у Міністэрства культуры, відаць, іншы погляд на будучынотэатра. Тэатр бачыцца чыноўнікамі нечым інакшталт філіі міністэрства, і ім павінны кіраваць людзі, якім не знайшлося месца ў самім міністэрстве».

Валянцін Елізар'ев сказаў, што нават разумее, чаму і каму стаў няўгодным. «Я ўвесе час выступаў за якасць, сварыўся, калі рабілі што-небудзь не так, таму мяне хуценька прыбралі з усіх камісій па рэстаўрацыі, сталі рэзка адхіляць ад удзелу ў працэсе рэстаўрацыі, адмагчымасці ўпрыгожыць на прыняще кваліфікованых рэштак, — адзначыў Елізар'ев. — Я семнашцца гадоў працую дырэктарам — мастацкім кіраўні-

ком Тэатра балета. Я кіраваў не толькі творчымі працэсамі, але быў і менеджарам, імпрэсары. Аднак мае веды і досвед у новым тэатры не спатрэбліся. Змірыцца з гэтым, не паважаць сябе і тэатр я папросту не магу. Я не хачу ўдзельнічаць у знішчэнні тэатра, якому прысвяціў ўсё сваё жыццё, таму і сышоў».

У сваю чаргу, артысты балетнай трупы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета звярнуліся да презідэнта і Міністэрства культуры з заклікам зрабіць ўсёмагчымае, каб Валянцін Елізар'ев застаўся ў тэатры. Зварот акцёраў журналістам зачытала салістка тэатра Ірына Яромкіна. «Калі ў беларускім балеце не будзе Елізар'ева, то не будзе і самога беларускага

балета, — гаворыцца ў звароце артыстаў. — У нашай краіне німа харэографаў і тэатральных менеджераў такога ўзроўню, як Валянцін Мікалаевіч Елізар'ев. Ён без пэравелічэння — чалавек-эпоха, знакавая фігура не толькі ў балеце, але і ва ўсім нацыянальнай культуры».

Артысты адзначылі, што пад кіраўніцтвам Елізар'ева калектыв тэатра перажыў усе цяжкія часы — перабудову, нізкія заробкі, рэканструкцыю будынка — і захаваў высокі творчы патэнцыял. «А цяпер, калі рамонт будынка амаль завершаны, калі трупа паспяхова гастролюе за мяжою, мы можам пазбавіцца лідэра», — падкрэсліваюць артысты, якія ўсё яшчэ спадзяюцца, што Елізар'ев не пакіне тэатр.

Як заявіў агенцтву БЕЛТА міністр культуры Уладзімір Матвяйчук, Мінкульт шкадуе пра расшэнне Валянціна Елізар'ева пакінуць тэатр і спадзяеца, што той зменіць сваё расшэнне. Па словаах міністра, Мінкульт працяглы час вёў перамовы з Елізар'евым, прапаноўваў яму быць мастацкім кіраўніком тэатра, але ён бачыў сябе генеральным дырэктарам, таму падаў заяву пра сыход.

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета стаў трэцім сталічным тэатрам, які скаланулі скандалы. Дагэтуль існуюць праблемы ў дзяржаўным музычным тэатры, дзе многія акцёры не могуць паразумецца з новымі кіраўніцтвам. А вось у Купалаўскім тэатры, артысты якога прасілі Міністэрства культуры памяняць кіраўніцтва, і кіраваць якім цяпер будзе вядомы рэжысёр Мікалай Пінігін, праблемы, здаецца, вырашаны.

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ГЛЯДЗІЦЕ, ЯКІЯ ЛЮДЗІ!

Сяргей САЛАЎЕУ

Людзі, менавіта людзі былі галоўнымі дзеючымі асобамі мінулага тыдня. Прычым здарылася тое, чаго даўно чакалі і не маглі дачакацца шмат год. І вось — яно здарылася!

У Чарнігаве сустрэліся прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка і прэзідэнт Украіны Віктар Юшчанка. Гэта сустрэча планавалася, бадай, з самага першага дня прэзідэнцтва Юшчанкі, з перамогі «памаранчавай рэвалюцыі» ў 2004 годзе. Цягам некалькіх гадоў яна адкладалася, адкладалася, адкладалася... і нарэшце, адбылася.

Адметнае тое, што ні адзін, ні другі не прынялі запрашэння Мядзведзева і не паехалі ў Москву на газавы саміт. Замест гэтага яны началі ўжо «сябраваць супраць Pacii». На пачатку чарнігаўскай сустрэчы Лукашэнка ў прысутнасці журнالістай нагадаў

пра прапанову прэзідэнта Украіны стварыць калідор Чорнае мора — Балтыйскае мора. «Мы гатовыя працаваць з вами і з краінамі Балтіі ў гэтым кірунку», — сказаў ён.

Па словам Юшчанкі, у Чарнігаве была дасягнутая дамоўленасць пра аднаўленне экспарту юкраінскай электраенергіі ў Беларусь і праз нашу краіну ў Балтію, дзе пасля закрыцця Інданіскай АЭС будзе дэфыцит элек-трычнасці.

Наступны пункт супадзення інтэрэсаў — газавая сфера. У мінулыя гады «Газпраму» ўдавалася цаной зняжак эфектыўна блакаваць каардынацыю дзеянняў Украіны і Беларусі. Гаворачы пра канфлікт гэтага года, Юшчанка падкрэсліў, што «ужо ніколі не будзе газавая палітыка такой, якой яна была да 1 студзеня 2009 года. Выйдзець усе з навукай: Украіна, Беларусь, Расія, Еўрасаюз. Мы больш такім не будзем: бесклапотныі, даверлівымі».

Лукашэнка падкрэсліў, што праект нафтаправоду «Адэса—Броды» не страціў сваёй актуальнасці для Беларусі. Карацей, сябровства супраць Pacii квітнеть і набірае моц. Калі,

канешне, усе дамоўленасці будуть выкананыя. Застаецца толькі прыняць пропанову юкраінскіх эканамістай і скарэктаваць кошт на транзіт газа да 3—6 ёура за тысячу кубоў — еўрапейскі кошт транзіту.

Тым больш, што, паводле газеты «Коммерсанц», цана газу для Беларусі ў першым квартале складзе \$240 за тысячу кубічных метраў. Срэднегадавая цана на газ для Украіны будзе 235 долараў.

Яшчэ адзін чалавек тыдня, безумоўна, — новы амерыканскі прэзідэнт Барак Абама. 20 студзеня ён прынёс прысягу на прэзідэнцкую пасаду. Прамова Абамы некаторым чынам прыдатная і для Беларусі. У прыватнасці, Абама сказаў: «Наша эканоміка сур'ёзна аслаблена ў выніку сквапнасці і безадказнасці некаторых, а таксама з-за няздольнасці нас усіх зрабіць цяжкі выбор і падрыхтаваць краіну да новай эпохі. Пратадаюць дамы, стравчаюць працоўныя месцы, разбуроаць бізнес. Наша сістэма аховы здароўя занадта дарагая, шмат чаго не хапае нашым школам, і кожны дзень прыносіць новыя свед-

чанні таго, што тое, як мы спажываем энергію, узмацняе нашых супернікаў і пагражае нашай планеце... Менш падлеглае вымірэнню, але не менш глыбокае — аслабленне даверу па ўсёй нашай краіне».

Пагадзіцеся, ну пра Беларусь сказана! Здаецца, таму беларускія эксперыты і палітолагі на поўным сур'ёзе разважаюць пра тое, што Беларусі на прэзідэнцкіх выбарах 2011 года патрэбен «свой Абама». Але яшчэ невядома, хто на сябе прымерьць імідж «энергічнага палітыка новай генерацыі».

Пакуль апазіцыя шукае, улада, здаецца, ужо знайшла. Прynamі, з тэлефанаванням на радыё «Свабода» адна слухачка выказала думку, што праўладнымі кандыдатам будзе спадарыня Наталля Пяткевіч, — першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта. Дасведчаная і сімпатычная жанчына, юрист, «малады палітык». Гэта вам не апазіцыянеры, якія па дзесятку год сядзяць на кіруючых пасадах і цудоўна могуць патлумачыць, чаму яны ў чарговы раз прайграі «бітву за працоўныя месцы, стравчаюць працоўныя месцы, разбуроаць бізнес. Наша сістэма аховы здароўя занадта дарагая, шмат чаго не хапае нашым школам, і кожны дзень прыносіць новыя свед-

чанні таго, што тое, як мы спажываем энергію, узмацняе нашых супернікаў і пагражае нашай планеце... Менш падлеглае вымірэнню, але не менш глыбокае — аслабленне даверу па ўсёй нашай краіне».

У іншэнце з-за гэтай перамогі адразу ж узнік скандал. Сециўныя крыніцы сцвярджаюць, што Ялфімава выбраў пераможцам сёлетняга адбору на «Еўрафест» было вырашана, што прадстаўляць нашу краіну на «Еўрабачанні» будзе Пётр Ялфімав. Ён перамог з немалымі адрывамі: за яго прагаласавалі 11 475 гледачоў. Другое месца заняла Гюнеш (7 949 галасоў), трэцяе — праект «Litesound і Даката» (4 385). Чацвёртае месца ў гурта «Вечер у галаве» (2 804). Апошнє месца — Дамінікі (1 225 галасоў).

У іншэнце з-за гэтай перамогі адразу ж узнік скандал. Сециўныя крыніцы сцвярджаюць, што Ялфімава выбраў пераможцам сёлетняга адбору на «Еўрабачанні» задоўга да фінальнага канцэрту. Быццам бы дыплом Ялфімава як пераможцы адбору на «Еўрабачанні» быў апублікаваны ў іншэнце задоўга да сканчэння «галасавання». Але гэта, маем надзею, не сапсце Пяцру свята. Бо такія чуткі пра фальсіфікацыю вынікаюць настолькі рэгулярна, што ўжо падаюцца звычылым і заезджаным піар-ходам з боку самога выканаўцы.

ВЫБАРЫ

У ПРЕЗІДЕНТЫ АХВОЧЬЯ

Вольга ХВОІН

Цягам апошняга тыдня
прадстаўнікі трох палітычных
плыняў апазіціі заявілі
пра свой намер вылучацца
у кандыдаты на пасаду
прэзідэнта на наступных
выбарах. Па сутнасці
рэалізацыя ідэі пра адзінага
кандыдата ад апазіціі пад
вялікім пытаннем. З аднаго
боку, палітыкі заяўляюць
пра пэўную кансалідацыю
і неабходнасць вылучаць
адзінага кандыдата, з другога
— назіраюцца памкненні
апярэдзіць сваіх калег і крыху
«пацягнуць на сябе коўдру».
Наступныя прэзідэнцкія
выбарах мусіць адбыцца
не пазней 8 лютага 2011
года. Але многія эксперыты
схіляюцца да меркавання, што
выбары кіраўніка дзяржавы
сумесцяць з выбарамі
дэпутатаў у мясцовыя Саветы
напрыканцы 2010 года. Калі
так, то да галоўнай палітычнай
кампаніі засталося не так шмат
часу, і спадарам з вялікімі
амбіцыямі варта варушыцца.

Аптымістычныя спадзяванні, туманы расклад

Першым пра намер балатавацца ў прэзідэнты заявіў Аляксандар Мілінкевіч — кандыдат на гэтую пасаду выбарчай кампаніі 2006 года. Выступаючы на прэс-канферэнцыі з нагоды рэгістрацыі руху «За свабоду», ён паведаміў, што збіраеца ісці на выбары, але калі пабачыць годнага кандыдата, якога падтрымае насельніцтва і які будзе мець рэальнаяя шанцы перамагчы, то «стане побач з ім і будзе працаўца на яго». Аляксандар Мілінкевіч сказаў, што шчыра верыў у магчымую

перамогу на мінулых выбарах. І ў будучай кампаніі збіраеца працаўца напоўніцу, а не для «галачкі».

Разам з tym кіраўнік руху «За свабоду» адзначыў, што ў апазіцыі пытанне з вылучэннем адзінага кандыдата пакуль не вырашанае. Яго намеснік па руху Віктар Карніенка паведаміў, што АДС не гатовыя да грунтоўнага абмеркавання гэтага пытання: «У Аб'яднаных дэмакратычных сілах пытанне пра абраниe адзінага кандыдата здымеца з разгляду падчас пасяджэнняў, яны проста не гатовыя зараз яго абмяркоўваць», — адзначыў намеснік Мілінкевіча. Але паўбяцаш: «нягледзячи ні на што, рух будзе «актыўна працаўца над стварэннем ініцыятыўнай групы Аляксандра Мілінкевіча».

Экс-кандыдат на пасаду прэзідэнта лічыць верагодным, што на наступных выбарах апазіцыйны блок будзе прадстаўляць некалькі кандыдатаў, якія пойдуць «у народ» з рознымі ідэямі адносна будучыні Беларусі. «Магчымы трохуткі кандыдатаў: прадстаўнікі дзмісл, наменклатуры і Расіі. Малаверагодна, што Расія падтрымае ціперашняе кіраўніцтва», — адзначыў палітык. Сам Аляксандар Мілінкевіч упэўнены, што незалежная Беларусь у межах саюзной дзяржавы з Расіяй немагчыма. «Гэта разнапланавыя краіны з рознымі тэртырыймі, эканомікай», — патлумачыў ён сваю пазіцыю. Паводле палітыка, узаемаадносіны з усходнімі дзяржавамі-суседкамі мусіць будавацца па прынцыпу «калі тое не супяречыць інтэрэсам Беларусі».

Што тычыцца супольнай працы ў межах Аб'яднаных дэмакратычных сіл, то Мілінкевіч запэўніў, што сваіх калег па палітычнай дзейнасці лічыць не супернікамі, а партнёрамі. «Мы будзем удзельніцаць у дзейнасці АДС у той часцы, якія адпавядзе нашым мэтам і каштоўнасцям», — адзначыў Аляксандар Мілінкевіч.

У недзялю 18 студзеня Аляксандар Мілінкевіч наведаў Сойм партыі БНФ. Там ён падзяліўся сваімі меркаваннямі як адносна будучыні АДС, так і прэзідэнцкай

Віталь Рымашэўскі

Аляксандар Мілінкевіч

Лявон Баршчэўскі

кампаніі. Варта адзначыць, што ў словам палітыка з'явіліся новыя акцэнты, якіх падчас сустрэчы з журналістамі за колькі дзён да гэтага не назіралася. У прыватнасці Мілінкевіч адзначыў, што захаваць Аб'яднаны дэмакратычныя сілы ў былых рамках немагчыма, і заклікаў рэфармаваць палітруктуру. Ён прапанаваў стварыць у АДС два блокі, якія маглі бы вылучыць на прэзідэнцкія выбары двух кандыдатаў: аднаго праўсходняга, другога прabelарускага і арыентаванага на єўрапейскую каштоўнасці.

Асоба Аляксандра Мілінкевіча вартая ўвагі хаця б таму, што пасля паразы 2006 года ён не сышоў з палітычнай сцэны, а працягнуў сваю дзейнасць, скарыстаўшы свае сувязі і статус у єўрапейскіх структурах на карысць Беларусі. Ён пазнавальны ў грамадстве і мае сваіх прыхільнікаў. За-

рэгістраваны рух «За свабоду» дазволіць легальна працаўца з насельніцтвам (наколькі тое магчыма ў нашай краіне) задоўгати афіцыйнага старту выбарчай кампаніі. Разам з tym лёгкі флёр няўдачы 2006 года нікуды не дзеўся і будзе цыгнуща за кандыдатам. Рух «За свабоду», у межах якога актыўна працуе Аляксандар Уладзіміравіч, гуртуе вакол сябе не столькі палітыкаў, колькі грамадскіх актыўістаў трэцяга сектару, хаця Мілінкевіч і гаворыць, што палітычныя справы ім не чужыя. Калі станеца так, што Аляксандар Мілінкевіч не атрымае статус «адзінага» і падтрымку іншых палітыкаў і, адпаведна, іх рэсурсы, то перамагчы, абапіраючыся толькі на грамадскае плячо, наўрад ці атрымаецца.

З хрысціянскімі каштоўнасцямі

Аргкамітэт па стварэнні партыі Беларуская хрысціянская дэмакратыя збіраеца вылучыць аж трох кандыдатаў на прэзідэнцкую выбарчу кампанію. Адзін з іх ужо вядомы — гэта сустаршыня аргкамітэта Віталь Рымашэўскі. Віталю Рымашэўскому 33 гады. Жанаты. Працаўаў менеджарам у выбарчай кампаніі Мілінкевіча, удзельнічаў у парламентскіх выбарах, праваслаўны. Асобы двух іншых кандыдатаў будзе названыя падчас адмысловага сходу, які адбудзеца пасля ўстаноўчага з'езду партыі, што прызначаны на 28 лютага. Заяўкі на аренду памяшкання для правядзенне з'езду пададзены ў ДК МАЗ, ДК Трактарнага завода, Дом афіцэраў і Палац Рэспублікі. Сустаршыні БХД настроеныя ражучы і паабяцалі правесці з'езд на плошчы, калі ім не дазволіць арэндаваць памяшканне.

Кіраўніцтва БХД заявіла, што сваіх кандыдатаў у прэзідэнты можа зняць на карысць больш моцнага палітыка ад правых сіл. Фактычна не хаваеца, што асноўная мэта кампаніі — пашырэнне ідэі Беларускай хрысціянской дэмакратыі сярод насельніцтва. Для палітычных колаў заявя пра ўздел у выбарах мае хутчэй статусны характар. Усё ж БХД — структура, якая да канца не сфарміравалася і шырокай вядомасці ў краіне не мае.

На жаль, адзін з найбольш актыўных і харызматычных палітыкаў сёняшняй Беларусі, сустаршыня Беларускай хрысціянской дэмакратыі Павел Севярынец у бліжайшых прэзідэнцкіх выбарах удзельнічаць не зможа — пакуль не падыходзіць па ўзросту. Між іншым, яго досвед палітычнай дзейнасці і апантанасць сваёй справай маглі бы прадэманстраваць цікавую палітычную кампанію.

Пабачым, якіх асабаў кіраўніцтва БХД назаве пазней у якасці яшчэ двух прэтэндэнтаў на прэзідэнцкі фатэль. Але хочацца спадзівацца, што ўласныя амбіцыі не будуть засціць вочы, і ў выпадку чаго хрысціяне і дэмакраты зробяць свой унёсак на карысць агульнай мэты.

Фронт ірвеца ў бой

Не ўтойвае свайго намеру балатавацца на пасаду прэзідэнта аксакал і аўтарытэтайчыннай палітыкі, філолаг, перакладчык, грамадскі дзеяч і праста старшыня Партыі БНФ і грамадскага аўяднання БНФ «Адраджэнне» Лявон Баршчэўскі. На апошнім Сойме партыі ён паведаміў, што, магчыма, у красавіку сядзе са сваёй пасады, каб заняцца менавіта выбарчай кампаніяй. А магчыма, і не сядзе. Варыянты абдумваюцца. Лявон Пятровіч — чалавек, безумоўна, паважаны. Але прыгадваецца, што на апошнім з'ездзе партыі БНФ ён без асаблівага імпету пагадзіўся шырока заняцца палітыкай, каб уратаваць партыю ад расколу. Таму яго кандыдатура на ўздел у выбарчай кампаніі сякія-такія пытанні выклікае. Калі ж палітык насамрэч наважыцца кінуцца ў палітычны бой, то поспехаў яму і падтрымкі паплечнікаў.

На цыперашнім этапе вылучэння ў кандыдаты на першое месца ў кіраўніцтве краіны можна разбіць толькі агульныя прагнозы і здагадкі: кола прэтэндэнтаў не акрэсленае, пытанне пра «адзінага» не вырашанае. Пакуль маўчаць лідэр камуністы Сяргей Калякін, нічога не заявіў афіцыйна старшыня арганізацыі падпрымальнікаў «Перспектыва» Анатоль Шумчанка, хаця прызнаваўся, што пэўныя памкненні мае, не названыя кандыдаты ад сацыялдэмакрататаў. Паговорваюць, што і некаторыя маладыя і амбітныя палітыкі таксама выношаюць свае славабільныя планы. Якія раскладзеца палітычныя пасынкі, галоўнае, каб яго фігуры не паўтарылі памылкі мінулых кампаній: спазненне ў тэрмінах, важданне са старымі ідэямі, слабую арганізацыю працэсу.

КАМЕНТАР

Уладзімір Роўда, палітолаг:

— Яшчэ на восень 2008 года можна было лічыць, што ніякіх кардынальных зменаў на будучых прэзідэнцкіх выбарах мы не пабачым. Але цяпер мы ўлічваем пачатак лібералізацыі, здзейснену крокі ў гэтым накірунку і тое, што сапраўды неўскі працэс рэфармавання ці павярхойнай адаптациі працэдуры выбараў і палітычнай дзейнасці можа адбыцца. У такім выпадку ў 2011 годзе сітуацыя палепшилася. Але гэта пакуль толькі мары. Нешта грунтоўнае можна будзе сказаць пасля красавіка, бо пакуль нічога, акрамя дэкларацый і зваротных крокіў (то бок таго, што можна хутка вярнуцца назад), ніяма. Мы мусім пачакаць з высновамі да таго часу, пакуль стане відавочна, ці пачаўся неўскі рух, ці ёсць засталося на ўзроўні гульні. На сёняшніх непадрхтаванасціх харэктэрная не толькі для рэжыму, але і для апазіцыі. Я не бачу ўмоў для сапраўднага аўяднання дэмакратычных сіл, але

таму шанцы на вылучэнне адзінага кандыдата нават меншыя, чым на папярэдніх выбарах.

Мэтазгоднасць вылучэння адзінага кандыдата залежыць ад того, хто ім будзе. Відавочна, што шанцы на нейкую перамогу дзеючага кіраўніка дзяржавы ёсць толькі ў адзінага, прычым у тым выпадку, калі ён будзе прадстаўлены ў грамадзянскім сэнсе. Як бы не імкнуўся АДС вылучыць свою кандыдатуру, у палітычнай актыўнай часткі грамадства ў любы момант можа з'явіцца свой лідэр.

Што тычыцца асобы, якія публічна абвясцілі пра свой намер балатавацца ў прэзідэнты, я думаю, што шанцаў яны не маюць. Чыннікі таго, што яны зрабілі, розныя. Лявон Баршчэўскі, напрклад, знаходзіцца на шляху да інтэрнатаўных працэсаў, гэта заява — напамін пра тое, што прышло час абмеркаваць пытанне сістэмна. Для Аляксандра Мілінкевіча вылучэнне хутчэй з'яўляецца рытуальным. Наконт Віталя Рымашэўскага я хачу ўвогуле ўстрымацца ад нейкіх каментараў.

ГРАМАДСТВА

► З НАГОДЫ

QUO VADIS?

Аляксей ХАДЫКА

25 студзеня ў Маскве пачне працаўца Памесны сабор Рускай праваслаўнай царквы, а 26 студзеня распачнеца першы этап галасавання па кандыдатуры новага патрыярха РПЦ. Ён зменіць памерлага 5 снежня мінулага года нязменнага з 1990 года патрыярха Алексія II. Але ўжо зараз поўным ходам на некалькіх сайтах ідзе папярэдніе галасаванне — царква імкнецца не адрывацца ад эпохі.

На сайце www.patriarch2009.ru, створаным прыхільнікамі месца-захавальніка патрыяршага прастола мітрапаліта Смаленскага і Калінінградскага Кірыла, апошні — бяспречны лідар (71,7%, або 403 242 галасы на 21 студзеня). Яму далёка саступае другі па выніку мітрапаліт Кіеўскі Уладзімір (9,1%), які, між іншым, ужо дэклараў, што адмаўляецца балатавацца, бо «жадае прадстаць перад Госпадам 121-м мітрапалітам Кіеўскім, а не 16-м патрыярхам Маскоўскім і Усіе Русі». Сайт апанентаў Кірыла www.pravaya.ru хаці і паказвае вялікі працэнт яго праціўнікаў (44,4%), але таксама прызнае за ім пяршынства (37,9%). Як і сайт www.zapatriarha.ru, дзе ў Кірыла 35,7%. Праўда, тут нейкія забаўнікі з інтэрнэту ўвесь час напампоўваюць галасы японцу мітрапаліту Такійскому і ўсяе Японіі Данілу (43,2%), так што гаспадары гэтага вэб-ресурсу ўвесь час змушаныя абнуляць вынікі апошніга. Сярод лідэраў сайта www.patriarch2009.ru таксама мітрапаліты Ювеналій, Філарэт і Клімент, але яны значна саступаюць мітрапаліту Кірылу.

750 удзельнікаў сабору з правам голосу выбіралі ва ўсіх епархіях РПЦ пераважна патаємным галасаваннем — у Москву прыецдуць прадстаўнікі епіскапства, манастыраў, кліру і міран. 15 студзеня іх спісы перададзены Мандатнай камісіі РПЦ. Памесны сабор выглядае больш прадстаўнічым за папярэдні: у ім упершыню бяруць удзел вылучэнцы ад Рускай замежнай царквы. Павялічана і квота манастыроў, напрасткі выбіраюцца ігуменіі жаночых кляштараў. Нават гучаць незадаволенія галасы з-за вялікага прадстаўніцтва на саборы чынавенства і бізнесоўцаў-спонсараў РПЦ. «Ціжка было б уявіць у 1990-я гады партыйнага сакратара, які б з білетам КПСС у руці ірвався на сабор», — дэкларуе дыякан Андрэй Кураеў, прапануючы не ператвараць сабор у «з’езд пра-мысліўцаў і прадпрымальнікаў» і «кірмаш мітусні». Ад Раствоўскай епархіі ў Москву едзе ўладальнік ААТ «Данскі тытуны» Іван Савідзі. Ад Барнаульскай і Алтайскай — старшыня праўлення фармацэўтычнага ТАА «Юніфарм» Юрый Ніжагародцаў. Бабруйск

рэпредзентуе старшыня камісіі па гандлі і прадпрымальніцтву гарсавета і ўладальнік фірмы па здачы ў аренду офісаў «Ярабел» Ігар Баншчыкаў. Пра апошніяга вядомы бабруйскі апазіцыяніер і колішні калега Баншчыкава па гарсавецце Але́сь Чыгір кажа: «Ён з добрым праваслаўнай сям’і. А яго сын вучыцца ў духоўнай семінары. Яго зацікаўленні — як бізнес, так і вера». А прэзыдэнты сакратар Маскоўскай патрыярхіі Уладзімір Вігілянскі нагадвае, што ў большасці епархій галасаванне было таемным, і значную прысутніцтва чынавенства і бізнесоўцаў тлумачыць «заганамі дэмакратыі». Сапраўды, ці маглі інтыр’гі вызначыць вылучэнне ад Віцебскай епархіі бадай самай мадай дэлегаткі сабору студэнткі гістфаку Віцебскага ўніверсітэта і прыходжанкі мясцовага храма Св. Георгія Любы Раеўскай?

Але звернемся да драматычнай гісторыі РПЦ апошніх год і месяцаў, якая альнулася ў фокусе грамадскай увагі пасля смерці шматгадовага патрыярха Рускай праваслаўнай царквы Алексія II. 79-гадовы кіраўнік царквы ачольваў РПЦ 18 год.

Па смерці Алексія II месца-хоўнікам патрыяршага прастола быў абраны 62-гадовы мітрапаліт Смаленскі і Калінінградскі Кірыл, старшыня аддзела зневінных сувязяў Маскоўскай патрыярхіі. 10 снежня Свяшчэнны сінод РПЦ вызначыў дату правядзення Памеснага сабора для абрannія новага патрыярха. Памесны сабор з архірэяў, кіру і міран, наступнік патрыярху становіту, які патрабуе яго склікання кожныя 5 год для абмеркавання сітуацыі ў царкве і свеце, не склікаўся пасля абрannія патрыярхам Алексія II у 1990 годзе.

Шмат якія СМИ, у тым ліку радыё «Свабода» (Кастусь Бан-

Такім чынам, РПЦ у часы Алексія II перажывала няпросты перыяд, як, зрешты, і іншая цэркви (хрысціянская і не толькі) на тэрыторыі былога СССР

дару), называлі Алексія II «супярэчлівым патрыярхам». Час яго знаходжання на чале Рускай праваслаўнай царквы прыйшлося на пераходы перыяд.

Ставячы задачу адраджэння РПЦ найперш праз аднаўленне царкоўных структур і колькасці прыходаў, Алексій II не мог не ахвяраваць якасцю працэсу. Шансу вырвашца з-пад татальнага кантролю дэяржавы, зрабіцца свободнай ад «кесара» ў РПЦ не заставалася. Не было і магчымасці асудзіць савецкі камунізм і бальшавіцкую практику, якія прывялі да руйнавання царквы. Знакамітае пераутварэнне Пятром I Сінода ў дэяржаўнае міністэрства цалкам заняволіла іерархію РПЦ. Пазней савецкая ўлада канчатковая знішчыла яе, замяніўшы на нешта зусім іншае.

Алексій II быў вымушаны публічна падтрымачаць спачатку Барыса Ельцына, а потым нават Уладзіміра Пуціна з Дэмітрыем

Кірыл, мітрапаліт Смаленскі і Калінінградскі

Уладзімір, мітрапаліт Кіеўскі і всея Украіны

Уладзімір, мітрапаліт Санкт-Петраўбургскі і Ладажскі

Мядзведзевым (галасаваць за якога заклікалі простых прыхаджан). Горш за тое, быў ўхвалены ганебныя ваенныя кампаніі ў Чачні. Кадравы гэбіст Пуцін раптам зрабіўся вялікім вернікам, жонка Мядзведзева Святлана пачала «рэгулярна бываць на імшах і падтрымліваць усялякія царкоўныя дабрачынныя акцыі».

Затое РПЦ атрымала выключочную дапамогу дэяржавы, зноў зрабіўшыся галоўнай канфесіяй Расіі. Як адзначаюць свецкія наглядальнікі, падобным шляхам цеснага супрацоўніцтва з дэяржавай РПЦ пад кіраўніцтвам мітрапаліта Філарэта крочыць і ў Беларусі. Менавіта ў Беларусі прыняты максімальная выгодны для праваслаўнай царквы сядр краін постсавецкай прасторы закон пра рэлігіі. Няма і гаворкі пра ўплыў Канстанцінопальскага патрыярхата (як ва Украіне), альбо Беларускай праваслаўнай (замежнай) царквы, рыхтуеща падпісанне канкардату (асаблівага пагаднення) паміж РПЦ і Беларускай дэяржавай.

Складанасці ўзаемадзеяння з іншымі хрысціянскімі цэрквамі — таксама адна з проблемных

больш энергічныя і ўпартыя, дынамічныя і сучасныя. Рэлігінасць расіян, нават тых, хто быў хрышчаны ў царкве, вельмі часта абмяжоўваецца крыжкамі на грудзях.

З сацыялагічных даследаванняў у Расіі вынікае, «што хация прыналежнасць да праваслаўя дэкларуе 70% расіянаў, аднак толькі 6% з іх рэгулярна ўдзельнічаюць у царкоўным жыцці. Толькі 27% вернікаў умеюць называць хация б адзін з дзесяці запаветаў, а ўсе дзесяць умеюць пералічыць толькі 2%. Паstryтычны 10% вернікаў меней чым 10% вернікаў, а 21% не памятае, калі прыступаў да Святога Прычасці (Еўхарыстыі). Ва ўмовах рэлігійнай свабоды вернікі не хлынулі ў храмы, і гэта не толькі вынік дзесяцігоддзя атэізациі. Ментальна застаючыся ў XIX стагоддзі, РПЦ не здолела стаць душапастырам для народу», — мяркуюць радыё «Свабода».

Складаныя ўзаемадносіны існуюць паміж РПЦ і старэйшай праваслаўнай патрыярхіяй у свеце — Канстанцінопальскай, паводле царкоўнай традыцыі «першай сядр роўных» у праваслаўных (*Primus inter pares*). Асабліва гэта датычыць юрыдыкцыі над тымі цэрквамі ў замежжы, якія засновалі расійскую царкву. Праўда, Алексій II прывёў РПЦ да прымірэння з царквой ў замежжы, але пры гэтым не выканаў асноўнага патрабавання з боку замежнай царквы: пакаяння ў супрацоўніцтве з камуністычнымі рэжымамі. Не прывёў Алексій II і лоистрацыйны сядр святарства з прычынамі супрацоўніцтва з КДБ.

Такім чынам, РПЦ у часы Алексія II перажывала няпросты перыяд, як, зрешты, і іншыя цэркви (хрысціянская і не толькі) на тэрыторыі былога СССР. Яго безумоўнай заслугай, як і мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, што лічыцца яшчэ адным верагодным кандыдатам на пераемніцтва ў патрыяршым пасадзе, можна называць захаванне цэласнасці РПЦ і адноснага царкоўнага міру. Гэта асабліва тычыцца Беларусі, дзе РПЦ традыцыйна з'яўляецца адной з дамінуючых хрысціянскіх цэркvaў. Праўда, лічбы пра 75% яе паслядоўнікаў хутчэй адпавядаюць савецкай псеўданавукай статыстыцы і ідэалогіі. Паводле іх, славянкасць поруч з гісторычнай праваслаўнасцю мацавала саюз трох асноўных рэспублік СССР. Даі

Бог, каб усіх хрысціян Беларусі разам — праваслаўных, католікаў і пратэстантаў — набралася працэнтаў 20–30.

Пералічым іншых прэтэндентаў на пасаду патрыярха РПЦ: усе яны ўваходзяць у склад Свяшчэннага Сінода, які аб'ядноўвае сем іерархаў. Кандыдат мусіць быць архірэем РПЦ, мець узрост не маладзей за 40 год, валодаць вышышай багаслоўскай адукцыяй і пэўны час кіраваць адной з епархій.

Апрача мітрапаліта Кірыла і Філарэта, усур'ёз разглядаюцца кандыдатуры мітрапаліта Круціцкага і Каломенскага Ювеналія, які кіруе найбуйнейшай у Расіі (1013 прыходаў) епархіяй. Калі абрацца мітрапаліта Смаленскага і Калінінградскага Кірыла можна будзе разглядаць як жаданне большасці Памеснага сабора бачыць РПЦ адчыненай навакольнаму свету, то перавага мітрапаліта Ювеналія трактуецца як знак «дэяржаўніцкабюрократычнага» ўзмацнення структур РПЦ у будучыні. Наймалодшы з верагодных прэтэндэнтаў — 59-гадовы мітрапаліт Калужскі Клімент, які ў кароткі перыяд з 2003 года вырас з другіх роляў у адным з сінадальных аддзелаў да кіраўніка справамі Маскоўскай патрыярхіі. Яго харектарызуецца як абаяльнага, адукаванага і інтэлігентнага чалавека, кандыдатура якога здольная задаволіць розныя групоўкі ў РПЦ.

Нагадаем, папярэднік Алексія II патрыярх Ціхан абраўся простым выцягненнем жарабі з трох кандыдатур, зацверджаных Памесным саборам. Выбар Алексія II у 1990 годзе быў вынікам патаємнага галасавання ўсіх архірэяў, кліру і мірану дзве туры. Як пройдзе Памесны сабор 25–29 студзеня 2009 года? Засталося чакаць нядоўга.

А «Новы час» чакае пытанняў сваіх чытачоў да мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага экзарха Беларускай праваслаўнай царквы. Мы рыхтунемся да інтэрв'ю з мітрапалітам, пра якое нас прасілі чытачы пасля з'яўлення ў газете гутаркі з галоўным каталіцкім экзархам Беларусі, арцыбіскупам Мінскім і Магілёўскім Тадэвушам Кандрусеўчам. Прапануем чытачам пра газету задаць пытанні мітрапаліту (тэл. 968-79-73 або 651-21-12, або e-mail p_university@open.by). У хуткім часе мы перададзім пытанні Яго святасці.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

26 СТУДЗЕНИЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

05.30 Дакументальна-пазнавальны серыял «Таямнічы свет жывёл» (Францыя).

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,

15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатуем разам.

08.30 У свеце матараў.

09.05, 14.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.10 Nota Bene.

09.35 Здароўе.

10.05 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Мы пазнаёмлісі ў Інтэрнэце».

11.00 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

12.10 Дакumentальны фільм «Масфільм». Невядомая версія» (Расія).

13.05 Камедыя «Неверагодная прыгоды італьянцаў у Расіі» (СССР - Італія).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.30 Культурныя людзі.

16.05 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».

16.50 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

17.45 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

18.50, 00.15 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.40 «Арэна». Праграма аб спорце.

20.00 Ток-шоў «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.50, 00.30 Драматычны серыял «Доктар Хайс» (ЗША).

22.50 «Прысвячэнне сябру». Канцэрт Іосіфа Кабзона.

00.20 Дзень спорту.

01.15 Усе стыхі.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 «Прадстаўляе: Навіны».

10.15 «Прадстаўляе: Навіны».

10.20 «Прадстаўляе: Навіны».

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантрольны закуп».

12.00 «Малахаў+».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.45 «Модны прысуд».

15.00 «Шырокая рака». Шматсер. фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.

18.55 «Чакай мяне».

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Ток-шоў «Выбар».

22.00 «След», Шматсерыны фільм.

22.50 Нашы навіны.

23.05 Навіны спорту.

23.10 «Застаца ў жывых». Шматсер. фільм.

23.55 «Прафесійны бокс».

00.50 Нашы навіны.

01.05 Навіны спорту.

06.00 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».

07.30 «24 гадзіны».

07.40 «Раніца. Студыя добра га настрою».

08.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычна праграма.

09.30 «Вялікі сняданак».

10.00 «Пляц гісторый».

10.30 «24 гадзіны».

10.40 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Жыццё працягваецца».

Тэленавэла.

11.45 «Багатая і каханая». Серыял.

12.35 «Ваенная таямніца».

13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Мая хата».

14.20 «Наша справа».

14.30 «Далёкія свякі».

14.45 «Фантастычны гісторыя».

15.35 «Я - вандроўца».

16.00 «Культурнае жыццё».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Спартовы тыдзень».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.25 «Багатая і каханая». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, майяня».

20.25 Фільм «Франц+Паліна». Беларусь-Расія, 2006 г.

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Салдаты. Новы прызыў».

23.55 «Закон і крымінал».

00.00 «Сталічны футболь».

00.30 «Гучная справа».

20.50 Калыханка.

21.10 Кінараман «Доўгая дарога ў выдмах» (СССР).

22.25 Хакей. НХЛ. Матч зорак.

00.05 Хакей. Формула гульні.

07.00 Добрай раніцы, Расія!

09.15 Фільм «На чужым свяце». 1981 г.

10.30 «Ранішняя пошта».

11.00 Весткі.

11.30 Пакі смеху.

12.20 Кінаапалея «Блакада».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 «Парадоксы Аляксея Пятрэнкі».

Дакументальны фільм.

15.15 «Кулагін і партнёры».

15.50 Суд ідзе.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.30 «Сумленны дэтэктыў».

18.00 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».

20.30 Тэлефільм «Калі ў вас няма цёткі», 2007 г.

21.30 Тэлесерыял «Пастка», 2007 г.

22.30 «Кулагін і партнёры».

23.00 «Весткі+».

23.20 Навіны - Беларусь.

23.30 «Рускі бас Максім Міхайлаў». Дакументальны фільм.

00.15 Заканчэнне эфіру.

06.00 Сёння.

06.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».

09.00 Сёння. Вы

28 СТУДЗЕНИЯ, СЕРАДА

05.10 Дэтэктывны серыял «Лінія абароны». 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.02, 07.05 Прэс-агляд.
06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь».

06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатум разам.
08.35 Сфера інтэрсаў.

09.10, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.15 Дэтэктывна меладрама «Монтэкрыста» (Расія).

10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
10.55 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».
12.10 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

13.05 Тэлесерыял «Адчайныя хатнія гаспадыні-3» (ЗША).

14.05 Альманах вандраванняў.

14.30 Моладзевы серыял «Клініка» (ЗША).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (беларусь).

15.55 Дэтэктывны серыял «Лінія абароны» (Расія).

16.50 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

17.45 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

18.50, 01.05 Зона X. Крымінальная хроніка.

19.30 Замельнае пытанне.

19.55 Дэтэктывна меладрама «Монтэкрыста» (Расія).

20.50 «Спортлот 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 Панарама.

21.50, 01.20 Драматычны серыял «Доктар Хаўс» (ЗША).

22.50 Хранікальна-дакumentальны цыкл «Эпоха». Ігнат Дамейка. Частка 2-я.

23.20 Баявік «Антыснайпер» (Украіна).

01.10 Дзень спорту.

02.05 Моладзевы серыял «Клініка» (ЗША).

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

10.00 Шматсерыйны фільм «Спадчына».

14-я серыя.

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантрольны закуп».

12.00 «Малахай+».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.45 «Модны прысуд».

15.00 «Шырокая рака». Шматсер. фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.

17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.

18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

19.00 Нашы навіны.

19.10 «Застаца ў жывых». Шматсер. фільм.

20.00 «Агтон кахання».

21.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.

22.00 Нашы навіны.

22.10 «Аўтапанарама».

23.00 «Мядзведжке паляванне». Серыял.

09.35 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.00 «Пляц гісторый».

10.30 «24 гадзіны».

10.40 «Закон і крымінал».

10.50 «Жыццё працігаеца». Тэленавэла.

11.45 «Багатая і каханая». Серыял.

12.35 «Надзвычайнія гісторыі».
13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Рэпариёр СТБ».

14.20 «Далёкія свякі».

14.40 «Элен і рабяты - 2». Моладзевы серыял.

15.35 «Салдаты. Новы прызыў».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэактыўны бокс».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэра».

18.25 «Багатая і каханая». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.35 «Дабро пажаліца».

20.55 «Мядзведжке паляванне». Серыял.

22.00 «Мінск і мінчане».

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «StartUp!» Тэлегульнія.

23.25 «Салдаты. Новы прызыў».

00.20 «Закон і крымінал».

00.25 «Зоркі спорту».

00.50 «Дэтэктывны гісторыі».

19.50 Беларуская часіна.
20.45 Калыханка.

21.05 Пасоўванне +.

21.25 «Іншыя», «Зыбучыя пяскі адзіноты».

21.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Эвертан - Арсенал. Прамая трансляцыя.

23.55 Хакей. НХЛ. Атава - Нью-Джэрсі.

12.05 «Суд прысяжных».

13.00 Сёння.

13.30 Дэтэктывны серыял «Мангуст».

15.15 Вар'яцкі дзень. Агляд.

15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.00 Сёння.

16.30 Вострасюжэтны серыял «Кодэкс гонару».

18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.35 Дэтэктывны серыял «Глушэц».

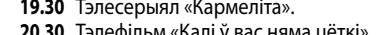
21.27 Драматычны серыял «Квіток у гарэм».

22.15 «І зноў добры дзень!».

23.00 Сёння.

23.25 «Ты смешны!». Усерасійскі конкурс народных гумарыстаў.

00.05 Містычны серыял «Медыум».

07.00 Добрый раніцы, Расія!.

08.55 Тэлесерыял «Кармеліта».

09.45 Фільм «Першое каханье». 1968 г.

11.00 Весткі.

11.20 «Сем таямніц Трэццякоўкі». Дакуменタルны фільм.

12.10 Кінаапалея «Блакада».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 Прэм'ера. «Гары, гары, мая зорка».

15.50 Суд ідзе.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.30 «Гарадок». Дайджэст.

18.00 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».

20.05 Тэлефільм «Калі ў вас няма цёткі», 2007 г.

11.00 Весткі.

11.40 Тэлесерыял «Пастка», 2007 г.

Заключная серыя.

30 СТУДЗЕНИЯ, ПЯТНІЦА

05.10 Дэтэктывны серыял «Лінія абарони» (Расія). Заключная серыя.
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.00 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.
06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 «Добраі раніцы», Беларусь!.
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 11.50 Дзяловое жыццё.
08.20 Гатуем разам.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.10, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.15 Дэтэктывна меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
10.50 Меладраматычны серыял «Родныя людзі» (Украіна).
11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».
12.10 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
13.05 Тэлесерыял «Адчайныя хатнія гаспадыні-3» (ЗША).
14.05 Шпілька.
14.30 Моладзевы камедыйны серыял «Клініка» (ЗША).
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.25 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
15.55 Дэтэктывны серыял «Двайніты» (Расія). 1-я серыя.
16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Мая мама - мая сябровка».
17.50 Меладраматычны серыял «Родныя людзі» (Украіна).
19.30 «Зона X». Вінікі тыдня.
19.55 Дэтэктывна меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
21.00 Панарама.
21.50 Фантастычны серыял «Героі» (ЗША).
23.30 Хранікальна-документальны цыкл «Эпоха», Ігнат Дамейка. Частка 4-я.
00.05 Прэм'ера. Крымінальная трагікамедыя «Залегчы на дно ў бруге» (Вялікабрытанія - ЗША).
01.50 Дзень спорту.
02.05 Моладзевы серыял «Клініка» (ЗША).
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца». **09.05** «Рудая». Шматсерыйны фільм. 27-я серыя.
10.00 Шматсерыйны фільм «Спадчына». 16-я серыя. Заключная.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Кантрольны закуп».
12.00 «Малахай!».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.45 «Модны прысуд».
15.00 «Шырокая рака». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.
17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Злачынствы стагоддзя».
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 КІВІН-2009 у Сочы.
23.25 Нашы навіны.
23.40 Навіны спорту.
23.45 Прэм'ера. Фільм «Загана на экспарт».
01.20 «Наша Belarussia».
01.50 Нашы навіны.
02.05 Навіны спорту.

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «Раніца. Студыя добра га настрою».
08.30 «Лютапанарама».
08.50 «Мядзведжае паляванне». Серыял.
09.35 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».
10.00 «Пяць гісторый».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Закон і крымінал».
10.50 «Жыццё працягваецца». Тэленавіла.

11.45 «Багатая і каханая». Серыял.
12.35 «Прыватны гісторый».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Асабісты інтэрсы».
14.20 «Далёкія святы».
14.40 «Элэн і рабяты - 2». Моладзевы серыял.
15.35 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Гарачы лёд».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Звана вячэр».
18.25 «Багатая і каханая». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.35 Камедыя «Уцёкі». Францыя, 1978 г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
23.40 Фільм «Маша і мора». Украіна, 2007 г.

06.55 Ранішняя падзарадка.
07.55 Смачна з Барысам Бурдой.
08.20 Дэтэктывны серыял «Забойная сіла-3» (Расія).
09.10 Час футбола.
09.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
10.40 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).
11.30 Документальна-пазнавальны фільм «Чароўны погляд Мішэль Марган» (Францыя).
12.25 Кінараман «Доўгая дарога ў выдмах» (СССР). Заключная серыя.
13.40 Сямейная меладрама «Дарога да хаты» (Паўднёвая Карэя).
15.15 Мультсерыйл «Сонік Iкс» (Японія).
16.00 Пазакласная гадзіна.
16.10 Школа рамонты.
17.00 Смачна з Барысам Бурдой.
17.35 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).
18.35 Навіны культуры.
18.50 Усё аба бласці.
19.20 Бітва экстрасенсаў.
20.20 Калыханка.
20.40 «Грандыёзная гонка». Забаўляльная праграма (ЗША).
21.35 Камедыяна меладрама «Анатомія Грэй» (ЗША).
23.50 Хакей. НХЛ. Агляд тыдня.

07.00 Добраі раніцы, Расія!.
09.15 Тэлесерыял «Кармеліта».
10.05 Тэлефільм «Калі ў вас няма цёткі».
11.00 Весткі.
11.30 Тэлесерыял «Карункі».
12.15 Фільм «Журботная начуласць».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.20 «Засакречаны Герай Савецкага Саюза». Документальны фільм.
15.15 «Кулагін і партнёры».
15.50 Суд ідзе.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.30 «Гарадок». Дайджэст.
18.00 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм'ера. «Смяяца дазваляеца». Гумарыстычная праграма.
21.20 Камедыя «Граф Монтэнегра».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 Фільм «Дзікі табун». 2003 г.
00.55 Заканчэнне эфіру.

06.00 Сёння.
06.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».
09.05 «Крамлёўскія пахаванні».
10.00 Сёння.
10.25 «Хвація 90-я».
10.50 «Аўтайтары».
11.20 Вострасюжэтны серыял «Двое з куфара».
12.10 «Суд прысяжных».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктывны серыял «Мангуст».
15.35 «Агляд. Выратавальнікі».
16.00 Сёння.
16.30 Вострасюжэтны серыял «Кодэкс гонару».
18.20 Вар'яці дзень. Агляд.
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Дэтэктывны серыял «Глушэц».
21.30 Фільм тыдня. Прэм'ера. Баявік «Рэмба-4».
23.05 Прэм'ера. Камедыя «Клеркі-2».
00.40 «Суперстар» прадстаўляе: юбілейны канцэрт Лаліты.

02.25 «Наша тэма».
09.30 Тэніс. Турнір «Вялікага шалома». Адкрыты чэмпіянат Аўстраліі (Мельбурн). Мужчыны. Паўфінал.
10.30 Тэніс. Турнір «Вялікага шалома». Адкрыты чэмпіянат Аўстраліі (Мельбурн). Мужчыны. Паўфінал. Прамая трансляцыя.
13.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Расіі (Рыбінск). Жанчыны. 10 км вольным стылем.
13.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Расіі (Рыбінск). Мужчыны. 15 км вольным стылем.
14.15 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Жанчыны. Слалам. 1-я спроба.
14.45 Горныя лыжы. Кубак свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Жанчыны. Слалам. 2-я спроба. Прамая трансляцыя.
15.30 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Японіі (Сапара). Кваліфікацыя.
16.30 Тэніс. Турнір «Вялікага шалома». Адкрыты чэмпіянат Аўстраліі (Мельбурн). Мужчыны. Паўфінал.
18.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Расіі (Рыбінск). Жанчыны. 10 км вольным стылем.
18.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Расіі (Рыбінск). Мужчыны. 15 км вольным стылем.
19.00 Футбол. Еўрагалы. Навіны.
19.15 Футбол. Еўрагалы. Адмысловы выпуск.
19.30 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Японіі (Сапара). Кваліфікацыя.
20.00 «Самы моцны людзі планеты». Гран-пры суперсерыў у Швецыі.
21.00 Боўлінг. Кубак свету ў Мексіцы. Мужчыны. Фінал.
22.00 Дартс. Чэмпіянат свету ў Вялікабрытаніі. Фінал.
23.00 Шары. Чэмпіянат свету ў памяшканні (Норфалк, Вялікабрытанія).
00.00 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Ірландыя». Дзень 1-ы.
00.30 Экстрэмальны спорт. Моладзевая зона.
01.00 Футбол. Еўрагалы. Навіны.
01.15 Футбол. Еўрагалы. Адмысловы выпуск.
01.30 Вось дык так!!!
02.00 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Ірландыя». Дзень 1-ы.

31 СТУДЗЕНИЯ, СУБОТА

06.25 Моладзевы серыял «Сэрца акіяну».
06.50 Брытва Окама.
07.15 Існасцы.
07.45 Дзень спорту.
07.55 «Добраі раніцы, Беларусь!».
08.45 Гатуем разам.
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
09.05, 14.55 «беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.15 Здароўе.
09.45 Камедыяны серыял «Як сказаў Джым» (ЗША).
10.15 Шпілька.
10.50 Ранішняя хвала.
11.30 «будні чэмпіёнаў».
12.10 Лірчычная камедыя «Якія не паддаўюцца» (СССР).
13.45 Документальны серыял «Таямніцы забытых перамог» (Расія).
14.15 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
14.25 Відэофільм АТН «Модныя гроши».
15.10 Навіны рэгіёна.
15.35 Вакол планеты.
16.20 «Зона X». Вінікі тыдня.
16.40 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
17.45 Відэофільм АТН «Прывиды Лідскага замка» цыклу «Зямля беларуская».
18.25 «Ваша лато».
19.15 Латарэя «Пяцёрочка».
19.25 Лірчычная камедыя «Як знойсці ідэал» (Украіна).
21.00 Панарама.
21.45 Драматычны трэйлер «Адданы садоўнік» (Вялікабрытанія - Германія).
00.00 «Ласнай персанай».
00.25 Моладзевы гумарыстычны серыял «Клава, давай!» (ЗША).
07.00 Суботняя раніца.
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 «Шчаслівія разам». Камедыяны серыял.

09.30 «Здароўе».
10.10 «Смак».
10.50 «Кветкі як цуд». Документальны фільм.
11.20 Суботні «Ералаш».
11.40 Фільм «Восеньскі марафон».
13.20 Тэлечасопіт «Саюз».
13.50 Фільм «Якуя ілгун».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Фроні лёсу Сяргея Бярзукава».
17.15 Міхail Задорнаў. «Гэта вар'яцікі, вар'яцікі свет».
18.05 Прэм'ера. «Аляксандар Паракашчыкову. Утамаванне свавольнага».
19.05 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
20.00 Вялікая палітыка.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Музычны фільм «Навагоднія ночі».
23.05 Прэм'ера. Прыгоднікі фільм «У імя караля: Дэмёны падзямеля».
00.55 Фільм «Сэкс і мачі-адзіночка».

07.00 «Анфас».
07.15 «Агенцтва 2». Камедыяны сер

1 ЛЮТАГА, НЯДЗЕЛЯ

06.25 Моладзевы серыял «Сэрца акіяня» (Францыя).

06.50 Прыгодніцкі фільм «Спартак і Калашнікаў» (Расія).

08.30 Альманах вандраванняў.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05, 12.10 «Беларусь. Гісторыя Пераможі».

09.15 Арсенал.

09.40 Камедыйны серыял «Як сказаў Джым» (ЗША).

10.05 Культурныя людзі.

10.40 Усе стыхі.

11.15 У свеце матараў.

11.45 «Ёўрафэст. Дзень за днём».

12.15 Сямейная трагікамедыя «Радня» (СССР).

14.00 Хакей для ўсіх.

14.45 Храніальна-документальны цыкл «Нябачы фронт» (Беларусь).

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Nota Bene.

15.55 Гісторыка-біяграфічна драма «Пушкін. Апошні двубой» (Расія).

17.55 Суперлато.

18.55 Дэтэктыўная меладрама «Сіняя барада» (Украіна).

20.35 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 «Панарама тыдня».

22.35 Прэм'ера. Гісторычна драма «Бобі» (ЗША).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 «Шчаслівая разам». Камедыйны серыял.

09.45 «Шалапутныя нататкі».

10.05 Пакуль усе дома.

10.55 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

11.35 «Дарослья казкі аб жывёлах». Документальны фільм.

12.05 «Варотны адлік».

12.35 Камедыя «Па сямейных аbstавінах».

15.00 «Неверагодныя гісторыі пражыццё».

«Партовы раман».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Новыя песні аб галоўным». Канцэрт у Крамлі.

18.20 Прэм'ера. Фільм-сенсацыя.

«Цвіль».

20.00 Контуры.

21.05 «Апошні герой: Забытыя ў раі».

22.20 Фільм «Мой лепшы палюбоўнік».

00.15 «Камедзі Клаб» да 00.55.

07.00 «Агенцтва 2». Камедыйны серыял.

07.50 Камедыя «Уцёкі», Францыя, 1978 г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік» прадстаўляе: саме смешнае».

10.45 «Далёкія свякі».

10.55 «Вялікі сняданак».

11.30 «Каханне Маё». Камедыйны серыял.

12.30 «Добры дзень, доктар!».

13.00 Фільм «Дуэнья». СССР, 1978г.

14.40 «Дарагая перадача».

15.05 «Культурнае ўдзінне».

15.35 «Прыватныя гісторыі».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэтраманія».

18.00 «Фантастычныя гісторыі».

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычна праграма.

20.30 Прэм'ера! Фільм «Оксфордскія забойствы». Францыя-Вялікабрытанія, 2008 г.

20.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Новыя песні аб галоўным». Канцэрт у Крамлі.

18.20 Прэм'ера. Фільм-сенсацыя.

«Цвіль».

20.00 Контуры.

21.05 «Апошні герой: Забытыя ў раі».

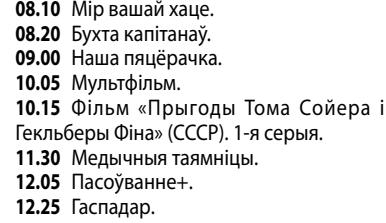
22.20 Фільм «Мой лепшы палюбоўнік».

00.15 «Камедзі Клаб» да 00.55.

07.00 «Агентства 2». Камедыйны серыял.

07.50 Камедыя «Уцёкі», Францыя, 1978 г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік» прадстаўляе: саме смешнае».

10.45 «Далёкія свякі».

10.55 «Вялікі сняданак».

11.30 «Каханне Маё». Камедыйны серыял.

12.30 «Добры дзень, доктар!».

13.00 Фільм «Дуэнья». СССР, 1978г.

14.40 «Дарагая перадача».

15.05 «Культурнае ўдзінне».

15.35 «Прыватныя гісторыі».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэтраманія».

18.00 «Фантастычныя гісторыі».

23.55 «Пасоўванне +».

07.00 «Таямніца знілага абраза».

07.45 Інтранізацыя Найсвяцейшага Патрыярха Маскоўскага і ўсёй Русі.

11.20 «Сам сабе рэжысёр».

12.10 «Як стаць шчаслівым». Документальны фільм.

13.00 Дэтэктыў «Марш Турэцкага. Новае прызначэнне». Фільм 6, «Шэрыф у законе».

2 серыя.

14.20 Весткі.

14.20 «Гарадок». Дайджэст.

14.55 Фільм «Дым Айчыны». 1980 г.

16.35 «Аншлаг і Кампанія».

18.25 «Сумленны дэтэктыў».

19.00 Весткі тыдня.

20.05 «Адмысловы карэспандэнт».

20.30 Фільм «Канец свету». 2006 г.

00.25 Заканчэнне эфиру.

07.40 Дабравест.

08.10 Mіr вашай хаце.

08.20 Бухта капітанau.

09.00 Наша пяцёрка.

10.05 Мультфільм.

10.15 Фільм «Прыгоды Тома Сойера і Гекльберы Фіна» (СССР). 1-я серыя.

11.30 Медычныя таямніцы.

12.05 Пасоўванне +.

12.25 Гаспадар.

12.55 Спявай, душа. ву.

13.20 Маастацкі фільм «Дзеци прыроды» (Францыя).

15.20 Меладраматычны серыял «Дзе зоркі» (Індія).

16.55 Хакей. КХЛ. Дынаама (Мінск)-Спартак (Масква). Прамая трансляцыя.

19.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Ліверпуль - Чэлсі.

21.10 Тэлебарометр.

21.30 «Правы чалавека».

21.45 Адмысловы праект тэлеканала «ЛАД» «Вялікае сэрца». Цырымонія ўзнагароджання лаўрэатаў.

23.25 Свята музыка.

23.55 «Пасоўванне +».

20.20 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

20.55 «Quattroruote». Праграма пра аўтамабілі.

21.25 «Аўтатары».

22.00 «Дачны адказ».

23.00 Сёння.

13.25 «Крамлёўская пахаванні».

14.10 Трагікамедыя «Шык».

16.00 Сёння.

16.25 «Дужанне за ўласнасць».

17.00 Дэтэктыўныя серыял «Закон і парадак: Аддэл апературыных расследаванняў».

19.00 Сёння. Выніковая праграма.

19.50 «Чыстасардэннае прызнанне».

20.20 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

21.15 Бокс. Сярэдняя вагавая катэгорыя. Адмысловы выпуск.

23.00 Біятлон. Чэмпіянат свету сярод юніёраў. Мужчыны. Прамая трансляцыя.

23.30 Біятлон. Чэмпіянат свету сярод юніёраў у Канадзе. Жанчыны. Гонка пераследу. Прамая трансляцыя.

00.15 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Ірландыя». Дзень 3-і.

00.45 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Японії (Сапара). HS 134.

01.30 Зімовыя выгледы спорту. Агляд снежнага ўї-энду.

02.00 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Ірландыя». Дзень 3-і.

ИСПРАВЛЕНИЯ
НЕ ДОПУСКАЮТСЯ

ПРИЕМ

Предоплата за доставку г-ты «Новы час»

Наименование предприятия связи, к - гербовая печать	Календарный шт. места подачи	№ по ф. 5	Сумма, вид услуги, подпись оператора
ПОЧТОВЫЙ ПЕРЕВОД на _____ руб.</			

ЦІКАВА

FIRST PET — ПЕРШЫ САБАКА ШТАТАЎ

Іван БІЧ

Для шматлікіх амерыканцаў, асабліва маленікі, пытанне, якога сабаку абярэ прэзідэнт Барак Абама, каб забраць яго ў Белы Дом, застаецца больш важным, чым вайна ў Газе або эканамічны крызіс.

Гэта гісторыя пачалася 4 лістапада 2008 года, калі Барак Абама выступаў на мітынгу ў Чыкага. На той час ужо была відавочная ягоная перамога над рэспубліканскім кандыдатам Джонам Маккейнам. Абама выступіў з дастаткова доўгай святочнай прамовай, аднак 60-тысячнай аўдыторыі больш за ўсё запомніліся слова, якія будучы прэзідэнт адрасаваў сваім абедзювом дочкам. «Малія і Саша, я вас люблю так, што вы не здольны нават уяўіць і, мяркую, вы заслужылі права на тое, каб атрымаць маленікага сабаку, якога возьмече з сабой ў Белы дом». Гэтыя слова, з аднаго боку, былі экспромтам, з другога — данінай традыцыі. Амаль кожны гаспадар будынка на Пенсільваніі Авеню 16 (тут у Вашынгтоне знаходзіцца Белы дом) меў сабаку. У Амерыцы нават існуе цэлы інстытут first pet — хатнія жывёлы № 1.

Гісторыя, праўда, не захавала мянушак любімых сабакаў першых кіраўнікоў ЗША — Джорджа Вашынгтона і Джона Адамса. Аднак тое, што яны мелі сабак, даказана. Інакш іспанская кароль не паслаў бы ў якасці падарунка Джорджу Вашынгтону менавіта шчаня. Аднак пачынаючы з трэцяга прэзідэнта гісторыкі пачалі больш уважліва ставіцца да факту наяўнасці сабак у Белым доме і іх мянушак. Зараз гісторыкі са спасылкай на архіўныя дакументы могуць абсалютна аўтарытэтна заяўляць: акрамя арыстакратычнага Чэстэра Артура, які кіраваў Штатамі з 1881 па 1885 год, кожны прэзідэнт краіны меў любімага сабаку, якога тримаў у Белым доме.

Тыя сабакі часам становіліся героямі медыя. Найбольш папулярнымі сярод first pet былі Паўліна — сабака прэзідэнта Ульяма Тафта (1909–1913), Фала — Франкліна Рузвельта, Хім — Лінды Джонсан. Апошні быў настолькі славуты, што выяву

Хім Лінды Джонсан

Бадзі сямейства Клінтанаў

Ліберці, сабака Джеральда Форда

Фала, сабака Франкліна Рузвельта

міру паміж народамі ЗША і СССР.

У Вашынгтоне нават існуе музей прэзідэнцкіх сабак. Там утримліваецца інфармацыя пра 400 сабак, якія на працягу двух стагоддзяў жылі ў Белым доме.

У гэтым кантэксле няма нічога дзіўнага ў тым, што пытанне, якога сабаку абярэ Барак Абама, стала сапраўднай забаўкай для нацыі. Узнік нават асаблівы тэрмін «Сабака Абамы» (Obama's dog). Проблеме выбара аптымальнага сабакі былі прысвечаныя артыкулы самых аўтарытэтных часопісаў. Лепшыя кінолагі давалі свае рэкомендациі. Па падліках спецыялістаў, 56 мільёнаў чалавек пакінулі на інтэрнэт-форумах свае думкі на гэты конт.

Утым жа інтэрнэце ішлі шматлікія галасаванні наконт кандыдатаў сярод розных парод. Уся Амерыка гадала і гадае: прадстаўнік якой пароды — пудзель, лабрадор або такса — пераможа ў гэтым экзатычным конкурссе.

на тытул first pet? Адны патрабавалі, каб Абама знайшоў шчаня з добрай радаслоўнай. Іншыя лічылі, што апошні выбар маюць мець самі Саша і Малія. Аднак без дапамогі спецыялістаў тут не абышлося. Справа ў тым, што Малія мае алергію на сабачую поўсць. Тому кола кандыдатаў было скарочана.

American Kennel Club — самая вядомая кінагарадчына арганізацыі краіны — арганізавала сваё галасаванне па кандыдатуры сабакі для Абамы. У фінал прыйшлі пяць парод — пудзель, ірландскі тэр'ер, шнауцэр, кітайская хахлатая і балонка. У выніку галасавання, у якім бралі ўдзел 42 тысячи чалавек, перамогу атрымаў пудзель.

У сваю чаргу, сам прэзідэнт заявіў, што хацеў бы ўзяць сабаку з пітомніка для бездаглядных жывёл. Сабака без добрай радаслоўнай было, дарэчы, няшмат у Белым доме. Магчыма, самы вядомы сярод іх Хім, якога Лінда Джонсан падбраў на запраўцы ў Тэхасе. Ідэя ўзяць у Белы дом шчаня з пітомніка карыстаецца вялікай папулярызасцю сярод абаронцаў жывёл. The Best Friends Animal Society — асацыяцыя сяброў

жывёл — атрымала 50 000 лістоў у падтрымку такога кроку прэзідэнта. Сябры арганізацыі маюць надзею, што прыклад Абамы стане штуршком для таго, каб людзі звярнулі ўвагу на лёс пакінутых меншых сяброў чалавека. Праўда, медыкі лічачць, што Барак і Мішэль Абамы не павіны рыхаваць. Сабака невядомага паходжання можа быць таксама небяспечным для здароўя Маліі.

Лёс новага first pet часткова быў вырашаны 11 студзеня. Сям'я Абамы, як заявіў Барак, знайшла ў сабачым пітомніку двух верагодных кандыдатаў. Адзін з іх — лабрадор. Другі — сабака партугальскай пароды. Такім чынам, засталося няшмат чакаць, каб даведацца, хто з іх стане пераможцам і пераедзе ў Белы дом. Інтыга, пагадзіцеся, не саступае інтызе выбараў прэзідэнта ЗША.

Напрыканцы застаецца дадаць, што сабака можа стварыць шмат праблемаў для гаспадароў Белага дома. Так Бадзі, сабака Клінтанаў, не паладзіў з іх катом Соксам. У выніку шматлікіх боек кот быў вымушаны жыць у іншым крыле прэзідэнцкай адміністрацыі.

Барні, сабака прэзідэнта Джорджа Буша-малодшага.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Разумееце, калі нам спрабуюць расказаць, што ў гэтай вайне выключна эканамічныя асновы, у сэнсе для «Газпрамы», у гэта верыцца з вялікай цяжкасцю. Па-першае, мы толькі што падпісалі дамову з Беларуссю, дзе па 160 долараў прадаём Беларусь газ у абмен, здаецца, на прызнанне Паўднёвой Асেціі і Абхазіі. Прычым, адзначу, Беларусь дамову падпісала, газ атрымала, а Бацька Лукашэнка па сваёй звычы ў Абхазію і Паўднёвую Асесію пакуль не прызнаў. Нас, здаецца, у чарговы раз кінулі. Увогуле, ведаеце, у нас у сувязі з газавымі справамі такая дэфініцыя сяброў Paci: сябры — тыя, хто могуць красці ў «Газпраму», ворагі — тыя, з каго «Газпрам» бярэ па тарыфу.

«Эхо Москвы» (Расія)

Захоўняча частка СНД — Беларусь і Малдова — таксама аказалася ўцягнутай у газавы канфлікт. Прэзідэнт Беларусі Аляксандар Лукашэнка паспрабаваў лавіць рыбку ў мутнай вадзе, прапанаваўшы Маскве пабудаваць новы газаправод. Натуральна, праз тэрыторыю сваёй краіны. Праўда, у моцным хоры «газавых галасоў» прапанаваў Лукашэнкі, здаецца, патанула.

«Независимая газета» (Расія)

У Мінску, Рызе і Маскве ў палітычных колах аблімкоўваюць чуткі пра тое, што старэйшыя сыны Аляксандра Лукашэнкі Віктар шукае контакты з Барысам Беразоўскім, якога ў Расіі лічаць амаль ворагам нумар адзін. Сам Бера-

зўскі дае падставы такім плёткам. І калі ўплыў апальнага алігарха на Мінск будзе сапраўды маштабным, Беларусь можа змяніць свой курс. У выніку са сваім імперскім падыходам Расія можа апінуцца ўзяццю.

«Літвіскі кур'ер» (Літва)

Аднак галоўныя прынцыпы выхаду з кризісу вядомыя. Яны лагічныя і зразумелыя. Адзін з іх — лібералізацыя малога і сярэдняга бізнесу і максімальная падтрымка яго развіцця. Гэта настолькі важна, што нават у Беларусі прэзідэнт Лукашэнка аўбясяціў лібералізацыю, якая не мела прэцэдэнтаў, для бізнесу і забараніў на палову года любыя праверкі.

«УНІАН» (Украіна)

Апошнія 15 гадоў быццам і не было ў цяперашній Беларусі: у крамах чэргі, тавары скупляюцца не па неабходнасці, а на ўсякі выпадак — таму, што яны прости ёсць. Людзі намагаюцца пазбавіцца беларускай валюты, і як мага хутчэй. Дэвалвацыя рубля, якая была праведзеная ў налагоднюю ноч, авбліла апошнія астаткі даверу да ўлады, нават у тых, хто шчыра галасаваў за ёе.

«Новая газета» (Расія)

Лукашэнку дойгі час удала эксплуатаваў пазіцыі ў народзе імідж «сапраўднага мужчыны». Аднак спраба надаць яму дадатковыя рысы «бацька беларускай эканамічнай лібералізацыі» ў выніку не была зразумелая беларусамі.

«Еўразійскій дом» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

АРГЕНЦІНА: АЎТАПРАБЕГАМ ПА ЭКОЛАГАХ І ІНДЗЕЙЦАХ

Эколагі і індзейцы Патагонії спрабуюць, нават рызыкуючы сваім жыццём (пікеты на дарогах), прыпыніць рух сусветнага вядомага аўтамабільнага ралі Парыж — Дакар, якое ў гэтым годзе праводзіцца ў Паўднёвай Амерыцы па маршруту з Чылі ў Буэнас-Айрэс. На думку навукоўцяў, якія пратэстуюць, такая колькасць машын (у ралі акрамя гоначных аўто і матацыклай бяруць удзел грузавікі) можа парушыць унікальную экасістэму Патагоніі. Што да індзейцаў, то, па іх словам, аўтамабільная маса выклікае ў іх памяці негатыўныя фрагменты заходу Патагоніі аргенцінскімі войскамі, якія акупаўвалі гэтых рэгіён напрыканцы XIX стагоддзя. Цікава, што да акцыі далучыліся і аргенцінскія нацыяналісты, якія ў настольіх спробах ураду атрымаць права на правядзенне ралі ўбачылі праявы «прастытуцыі» і «еўрафіліі».

ФРАНЦЫЯ: ХТО ВІНАВАТЫ Ў КЛАСАВАЙ ВАЙНЕ?

Францыя гучна святкую 200-ю гадавіну нараджэння свайго славутага земляка П'ера Прудона, якога ў СССР за яго вядомую фразу: «Маёмысь — гэта крадзеж» запісалі ў фанатычныя анархісты. П'ер Прудон сапраўды называў сябе анархістам, што не замінала яму быць дэпутатам парламента, а ў часы дыктатуры Банапарта Трэцяга аптынца ў турме за прапаганду ідэі рэспублікі. А яшчэ Прудон праславіўся як аўтар канцепцыі і заснавальнік «Народнага банку», які лічыцца першым кааператыўным банкам у гісторы. Нарэшце, палемізуочы з Прудонам, які выступаў за саюз сярэдняга класу і пралетарыяту, Карл Маркс упершыню ўжыў выраз «класавая вайна». Да юбілею Прудона вядучыя выдавецтвы краіны перавыдалі шэраг яго прац, а самыя апантаныя яго прыхільнікі заклікаюць урад выкарыстоўваць ідэі «Народнага банку» Прудона для барацьбы з банкаўскім крызісам.

ГЕРМАНІЯ: КАМУ ВЫГАДНЫ КРЫЗІС?

Вынікі выбараў у парламент зямлі Гесен, якія мелі месца 18 студзеня, паставілі ў тупік шматлікіх гісторыкаў і палітологаў. Яны пашылі аксіому, згодна якой у час крызіса — а менавіта ў такім стане знаходзіцца гаспадарка Германіі — выбаршчыкі галасуюць за левых. Але не зараз. Галоўным пераможцам галасавання ў Гесене аказаліся якраз права. Хрысціянскі дэмакратычны саюз Ангела Меркель набраў 37 працэнтаў. Іх галоўныя левыя канкурэнты, сацыял-дэмакраты, атрымалі толькі 23 працэнты (на 13 пунктаў ніжэй, чым на папярэдніх выбараў). Яшчэ адна правая партыя — Вольныя дэмакраты — палепшила свае пазіцыі аж на сем працэнтаў. У лібералаў — 16 працэнтаў. Крах эсдэкаў яшчэ можна патлумачыць унутраным крызісам, у якім партыя знаходзіцца з часу Шродэра — аўтара непапулярных ліберальных рэформаў. Аднак і другая левая партыя — таксама выступіла вельмі скіпіла, нягледзячы на вельмі радыкальную програму — нацыяналізацыі банкаў і г. д. Левыя ледзь набралі пяць працэнтаў, патрэбных для ўваходу ў парламент. На думку і кансерватораў і лібералаў, выбары ў зямлі Гесен сталі рэпетыцыяй прызначаных на восень выбараў у Бундэстаг.

ВЕНЕСУЭЛА: СТАЛІЦА ТАКСАМА БУДУЕ САЦЫЯЛІЗМ

Гэтым днём сталіца Каракаса ператварылася ў поле надзвичайнай актыўнасці радыкальных прыхільнікаў Чавеса. Малавядомая група «Народны рэвалюцыйны супраціў» (Resistencia Popular Revolucionaria) атакуе дамы і кватэры вядомых апазіцыянероў фарбавымі бомбамі, размалёўваючы іх будынкі графіці і гд. Даставалося таксама офісу апазіцыйнага тэлебачання і пасольству Ватыкана. Хуліганы (прыблізна каля трох тысяч) пры гэтым нават не хаваюцца: яны разбілі лагер на цэнтральнай плошчы Балівара, адкуль робяць свае вылазкі. Мэта — муніцыпалітэт сталіцы, жыхары якой нядайна абрадлі мэрам сібра апазіцыйнай партыі, што, на думку радыкалаў з Народнага рэвалюцыйнага супраціву, тармозіць програму будаўніцтва сацыялізму, за які змагаецца ўся краіна. Па меркаванні экспертаў, лозунг пра адрэйт сталіцы ад тэмпай будаўніцтва сацыялізму — хлусня. Справа ў іншым: зараз Чавес рыхтуе новы рэферэндум, які б мог даць яму магчымасць абрэца на пасаду прэзідэнта неабмежаваную колькасць разоў (пакуль, паводле заканадаўства, адзін той жа грамадзянін Венесуэлы можа займаць вышэйшую пасаду не больш за два тэрміны), і шляхам фарбавага тэрору ён імкнецца запалохаць апазіцыю.

► ПАРТЫИНАЕ ЖЫЦЦЁ

НОВЫ СТАРШЫНЯ — МАРЫНА!

Алег НОВІКАЎ

**Галоўным праварадыкалом
Францыі будзе... кабета.
Марына Ле Пэн рыхтеца
пераняць ад бацькі
кіраўніцтва Нацыянальным
Фронтом.**

Яе бацька Жан-Мары Ле Пэн кіраваў НФ з далёкага 1976 года. Траба прызнаць, што дзякуючы яму Фронт, які пачынаў як маленькі гуртк незадаволеных алжырскай палітыкай Парыжа прыхільнікаў прафашистыкага рэжыму Вішы, здолеў стаць заўажнным акцёрам на французскай палітычнай сцэне. Апошнім часам, аднак, антыеміграція лозунг, які доўгі час быў фішкай франтавікоў, перахапіў Нікаля Сарказі. Гэта крыху адбілася на маштабах уплыву партыі.

Так ці інакш, для Жан-Мары Ле Пена, якому стукнула за 70 гадоў, прыйшоў час ісці на пенсію. У верасні ён афіцыйна заявіў, што на партыйным кангрэсе ў жніўні 2009 года перадасць уладу нашчадку.

Пытанне пра тое, хто здольны заняць месца Ле Пена, абмяркоўваецца ў шэрагах Фронту даўно. Некаторыя, так і не дачакаўшыся адстаўкі кіраўніка, нават сышодзілі з партыі і стваралі свае палітычныя фармацы. Так ці інакш, у выніку перамагла дачка правадыра — Марына.

Марына Ле Пэн нарадзілася ў жніўні 1968 года, закончыла парыжскі ўніверсітэт па спецыяльнасці «адвакатура». З 1998 года працуе ў апараце партыі. Калі ёй было 24 гады, бацька настаяў, каб яна балатавалася па аднаму з парыжскіх выбарчых участкаў. Марына атрымала 11 працэнтаў. У 2003 годзе мадам Ле Пэн увайшла ў кіраўніцтва Фронту і зрабіла хуткую партыйную кар'еру. Зараз яна віцэ-прэзідэнт партыі, дэпутат еўрапарламенту. Яна спачатку была замужам за прадпрымальнікам, які спансіраваў Фронт. Потым выйшла за сакратара партыі. Марына мае трах дзяцей.

Яе перамозе ў барацьбе за пасаду будучага партыйнага старшыні садзейнічалі шматлікія фактары: патранат бацькі, добрая арганізацыйная кампанія (пры партыі была створана асацыяцыя яе прыхільнікаў «Аўяднанне блакітнай энергіі Марыны»), сяброўства з рок-музыкамі, якія папулярныя ў асяроддзі правых ультра. Аднойчы Марына Ле Пэн засвяцілася на старонках часопісу для гомасексуалістаў і лесбіянак. Больш за тое, яна назвала фашыстаў — праціўнікаў геяў — «людзімізмі».

На ўрад ці падабающа неацыйстам і пазіцыі Марыны па зневіні палітыцы. Марына выступае як праамерыканскі палітык і заклікае калег па партыі вярнуцца да пячорнага антыкамунізму, які дамінаваў у партыі ў 80-я гады.

У кастрычніку 2003 года Марына наведала жаночы клуб

Рэспубліканскай партыі ЗША і нават набівала ў делегацію ад Еўрапарламента ў Ізраіль. Праўда, у Тэль-Авіве такую ініцыятыву палітыкі занадта экзатычнай. Раней Жан-Мары Ле Пэн неаднаразова меў праблемы з законамі за адмаление факту Халакосту.

Прыход Марыны бурна абмяркоўваецца на старонках газет і палітычных часопісаў. Ён разглядаецца як вялікі пераварот у

лідэра Фронту. Як паказваюць апытанні, сярэдні выбаршчык НФ не падтрымлівае ліберальна-кансерватыўныя каштоўнасці Марыны. Падобныя забабоны блізкія сябрам галісцкай партыі Нікаля Сарказі.

Затое, у адрозненні ад Сарказі, Марына вельмі скептычна ставіцца да спроб малых этнасаў, кшталту брэтонцаў, дамагчыся права вывучаць родную мову. Марына лічыцца, што дамінанцы французскай мовы — ёсць аснова захавання французскай нацыі. Сарказі, як вядома, пайшоў насустрач брэтонцам, якія патрабуюць большай культурнай аўтаноміі.

У падобнай сітуацыі ў Марыны, калі яна стане правадыром, няма іншага выхаду, як пераглядзець свае быўлія погляды і думаць перш за ўсё пра адзінства партыі.

Праўда, у Марыны ёсць у наўнікі моцныя козыры, каб прымусіць старых нацыстаў і расістаў трансфармавацца ў ліберальныя кансерватараў. Мова пра аўтарытэт бацькі, які можа ў выпадку чаго абламаць рогі ўсім незадаволеным. Стары Жан-Мары, здаецца, падтрымлівае новы фармат Фронту, які адстойвае Марыну.

Дарэчы, на старонках правай і ліберальныя прэсы, якія выражают інтарэсы прадпрымальнікаў, абмяркоўваюць сцэнар, калі кірызіс набудзе вялікі маштаб і спрэвакуе сацыяльныя пратэсты. На думку экспертаў, Фронт з яго вечнай тэмай — ва ўсіх праблемах Францыі вінаватыя эмігранты, у такой сітуацыі будзе вельмі патрэбны.

МЕРКАВАННЕ

КІЕЎ і МІНСК РАЗМАЎЛЯЮЦЬ

Віталь Кулік, дырэктар
украінскага Цэнтра
грамадзянскіх даследаванняў
праблем грамадзянскага
грамадства ў інтэрв'ю
журналісту «НЧ» Алегу
Новікаму выказаў свае
меркаванні наконт перамоваў
Аляксандра Лукашэнкі і
Віктара Юшчанкі ў Чарнігаве
20 студзеня.

— Якое месца займае чарнігавская супрэчча ў цяперашнім палітычным працэсе ва Украіне (дамова па газу, канфлікт паміж выканаўчай і заканадаўчай галінамі ўлады, ініцыятыва імпічменту Юшчанкі з боку Партыі рэгіёнаў, будучыя выбары прэзідэнта)?

— Па сутнасці, калі парыўноўваць актуальнасць чарнігавскай супрэччы з газавымі перамовамі, яна, натуральна, была на другім плане. Аднак траба памятаць, што апошняя супрэчча прэзідэнта Юшчанкі і Лукашэнкі мела месца ў далёкім 2006 годзе. Супрэчча ў Чарнігаве — гэта канец блакіроўкі дыялога паміж Мінском і Кіевам на вышэйшым узроўні.

— Ініцыятарам супрэччы быў беларускі бок. Ці мог быць матывам сябраваць з Кіевам апошні газавы расійска-украінскі канфлікт? Тым больш пасля заключэння дамовы з Украінай па газу Москва пачынае дамаўляцца з Мінском па коштак на транзіт.

— На мою думку, час супрэчча быў абраны вельмі зручна. З аднаго боку, Масква зараз відавочна не да Мінску. З другога — сама супрэчча Лукашэнкі і Юшчанкі носіць працоўныя харктар (гэта не афіцыйны візіт). Аднак палі-

Аксіялагічны падыход, калі на першым месцы каштоўнасці і прынцыпы, у пытаннях міжнародных адносінай губляе свою былу вагу. Зараз у павестцы дня прагматызм і реалізм. Тому сярод кіруючай украінскай эліты няма алергіі на тое, што Юшчанка паціснуў руку Лукашэнку

тычна вага прынятых у Чарнігаве рашэнняў фактычна павысіла значэнне гэтай супрэччы.

— Шматлікія апазіцыйныя беларускія палітыкі расцінілі згоду Юшчанкі супрэчца з Лукашэнкам як акт здрады Майдану. Ці маюць ва Украіне контакты з Лукашэнкам нейкі ідэйны падтэкст?

— Ва Украіне выключна пячорныя дэмакраты і антыкамуністы лічаць, што Юшчанка катэгарычна не павінен мець палітычных контактаў з Лукашэнкам. Айчынная экспертыя супольнасць, як і палітычная эліта, научаныя горкім вопытам экспарту рэвалюцый у краіны Цэнтральнай Азіі (следствіем такай палітыкі стаў разрыў газавых дамоў з Туркменістанам)

і аказаць падтрымку ў «Усходнім партнёрству». Як украінскі ўрад ставіцца да гэтай ініцыятывы? Хутка адбудзеца саміт ЕС у Празе, на які запрошаны максама Лукашэнка? Ці зможуць Кіеў і Мінск выступаць там агульна?

— У Чарнігаве прэзідэнты Украіны і Беларусі дамовіліся актыўнізаць супрацоўніцтва ў рамках ініцыятывы «Усходнія партнёрства». У прыватнасці Юшчанка адзначыў, што абмяркоўваў з беларускім калегам пытанне падрыхтоўкі агульных дзеянняў адносна реалізацыі згаданай ініцыятывы. Пакуль рана казаць, што Мінск і Кіеў будуть мець кансалідаваную пазіцыю ў Празе. Аднак відавочна, што Лукашэнка і Юшчанка не задавленыя эгаістичнымі паводзінамі Еўропы ў газавым канфлікце і хацелі б атрымаць ад Брюсселя нейкую сатысфакцыю за газавае прыніжэнне.

— У Чарнігаве Аляксандр Лукашэнка выказаў падзяку Юшчанку за дапамогу ў нармализацыі адносін з Захадам. Украіна сапраўды выступае лабістам Мінска?

— Лукашэнка некалькі разоў гучна падтрымаў ідэю прэзідэнта Украіны стварыць энергетычны пояс Балтыйскае — Чорнае мора. Таксама ніводны з прэзідэнтаў не прыняў запрашэння Мядзведзева ўдзельнічаць у газавым саміце ў Москве. Ці значыць гэта, што праект усходнеўрапейскага энергетычнага альянсу реальны?

— Я б ахарактарызаваў сваё стаўленне да падобных заяў як асцярожны аптымізм. Пакуль мова можа ісці пра пашырэнне цяперашняга патэнцыялу, асабліва ў пытаннях экспарту ўкраінскай электраэнергіі. Ёсць некаторыя перспектывы, што Беларусь пачне гуляць у єўрапейскія энергетычныя гульні. Аднак пояс «ад мора да мора» — гэта далёкая перспектыва.

— Ці выйшаў украінска-беларускі дыялог са стану ступару пасля супрэччы ў Чарнігаве?

— Безумоўна. Аднак гэта пакуль толькі форма. Зараз патрэбна, каб чыноўнікі і МЗС напоўнілі яго нарматыўным і прававым зместам.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ДЭВІД КЭМЕРАН

Справы ў партыі торы, лідерам якой з'яўляецца Дэвід Кэмеран, і так з-за эканамічнага кризісу ідуць не вельмі добра. А тут яшчэ выхадка Мэцью Левіса, аднаго з лідэраў моладзевай фракцыі партыі. 23-гадовы хлопец заявіўся на бал-маскарад у касцюме Мэдлін МакКан. Акрамя гэтага ён падзяляўся ідэяй фасону свайго касцюма на сваім блогу. Выхадка Мэцью выклікала буйны скандал. Мэдлін МакКан — чатырохгадовая дзяўчынка, якая знікла ў Партугаліі, дзе яе бацькі — грамадзяне Аб'яднанага Каралеўства — праводзілі адпачынек. Пашукі зніклай дзяўчынкі сталі спраўляць усёй нацыі, а ўсе выданні абышоў апошні здымак Мэдлін: дзяўчынка ў белай спадніцы і ружовым капелюшы (якраз такі і быў апрануты Мэцью). Не дзіўна, што гэта спраўка стала жорсткую крытыку на адрес Мэцью і партыі кансерватараў. Скандал прымусіў Дэвіда Кэмерана рашуча расправіца з жартайніком. Левіса выключылі з партыі, хаты сам ён да канца не разумее, у чым яго віна. Між тым, на думку назіральнікаў, выхадка Левіса цудоўна ілюструе маральны стан моладых торы, якія разглядаюць партыю як клуб моладых арыстакратоў, якім дазволена ўсё. Так, год таму кіраўнік моладых шатландскіх кансерватараў заявіўся на падобны бал-маскарад апрануты пад плантатарами-рабамі. Ён вёў на ланцужку свайго намесніка па арганізацыі, які выконваў ролю раба. Чамусыці чарнаскурый камуне Шатландыі гэты жарт падаўся не смешным.

ЛЕХ ВАЛЕНСА

Праэса нечакана паспрабавала аспрэчыць статус Валенсы — легендарнага лідэра прафсаюзнага руху «Салідарнасць», які пахаваў камунізм у Польшчы, — заявіўшы, што галоўным чыннікам рэвалюцыі былі не мужнасць Леха і яго таварышаў, а капрызы клімату. У снежні 1978 года ў Польшчы былі жудасныя маразы. Сучаснікі называлі тую зіму «зіма стагоддзя». Дзесяткі людзей загінулі з-за марозу ў саіх машынах і проста на вуліцы. З-за абледзянення дротаў у шматлікіх гарадах адсутнічала электрычнасць. Снег засыпаў дарогі. Людзі сядзелі дома. Гарады здаваліся мёртвымі. Аднім з галоўных ахвяраў жудаснага холаду сталі свінні, куры і каровы. Яны гінулі дзесяткамі тысяч. Натуральна, следствам катастроfy быў дэфіцит мяса (рост коштаў на мясныя прадукты стаў фармальнай прычынай забастоўкі ў Гданьску ўвесень 1980-га), падзенне эканамічнага росту (першы раз у гісторыі Польскай Народнай Рэспублікі). Зіма 1978–1979 года спарадзіла яшчэ адзін цікавы рэвалюцыйны фактар. З-за жудаснага марозу і немагчымасці выйсці ў горад маладыя пары заняліся каханнем. Як вынік, у 1979 годзе ў краіне назіраўся сапраўдны бебі-бум. Нарадзілася каля 35 тысяч дзяцей — на парадак больш, чым у мінулыя гады. Не цяжка ўявіць псіхалагічны стан моладых бацькоў у жніўні 1980-га, калі ў краіне начаўся перабоі з прадуктамі. Лех Валенсэ, на думку журналістаў, заставалася проста стрыгчы купоны і ў душы дзякаваць Дзеду Марозу.

НІКАЛЯ САРКАЗІ

Праэзідэнт Францыі ўгорскага паходжання нечакана знайшоў тое, што можна імпартаваць са сваімі гістарычнымі бацькавішчынамі. Мова пра сістэму прыватных ахоўных кантораў, якія вельмі папулярныя ў Венгрыі. Прыкладна адзін працэнт усяго працэзідэнтага насельніцтва гэтай краіны працуе ў паліцыі або прыватных ахоўных структурах. Сарказі лічыць, што Францыя павінна мець не горшы працэнт, і паставіў перад урадам задачу павысіць колькасць сяброў ахоўных фірм у гэтym годзе да 200000 чалавек (зарас их 150 тысяч). Нашто Францыі столькі ахоўнікаў? На думку Сарказі, прыватны ахоўны сектар можа адыграць вырашальную ролю ў вайне з крыміналам. Будуецца гэта палітыка вайны з крыміналам на канцэпцыі «талерантасць нуль», якая патрабуе самага жорсткага пакарання за любыя злачынствы. Такі курс, натуральна, патрабуе добрай сістэмы нагляду — функцыя, якую дзяржава з-за недахопу бюджетных сродкаў праства не ўстаноўляе на сто працэнтаў. А вось калі кожная ўстанова акрамя прыбіральшчыцы абавязкова будзе мець у штаце ахоўніка, злачынствам у Францыі, на думку Сарказі, прыйдзе канец. Цікава, што другім саюзнікам у святым паходзе на бандыту прэзідэнт называў псіхіятрату, якія павінныя даносіць на ўсіх, чые паводзіны і думкі можна трактаваць як антысцяяльныя. Перш за ёсё, мова пра падлеткаў. Псіхіятраты ў адказ выдалі нешта кшталту маніфесту, у якім кажуць, што не будзець інструментамі ўраду. Самае цікавае, што рэалізацыя ідэі прэзідэнта можа мець самыя неверагодныя вынікі. Большы кантроль — значыць і большая колькасць вязняў. Між тым, у краіне катастрафічна не хапае месцаў у турмах. З 2002 года колькасць вязняў вырасла на 60 тысяч чалавек, а пабудаваць турмай дзяржава паспела толькі на 50 тысяч.

► НОВАЯ ГЕНЕРАЦИЯ

ФРАНАЧАК

Мария МАРТЫСЕВИЧ

Як і ў выпадку з Паўлам Севярынцам, пачну фрашкай з асабістага жыцця. На маёй «плыні» ва універсітэце вучылася адна ўвішная дзеўчына. З першага курсу яна добраахвотна ўзваліла на сябе ўсе арганізацыйныя клопаты нашага навучання: прафсаюзныя зборы, презенты выкладчыкам, кульпаходы — нічога не адбывалася без яе гіперактыўнага ўдзелу. Яна добра ведала, якому прафесару трэба самы прыгожы букет, якому — рапрэтнную кнігу, а якому — гумарыстычную сцэнку і насценгазету напамяць. «Высунулі, а цяпер ніяк засунуць не можам», — часам кпілі мы з яе, згадваючы вядомага персанажа савецкай камедыі.

На пятym курсе нашай «Шурачцы» прыйшлося сапраўды нялічыць. Яна паралельна вучылася з намі, у Мінску, — і ў мытным каледжы ў сябе на радзіме, да таго ж ў інтэрнаце выконвала адначасова функцыі правай і левай рук каманданта. Перад заканчэннем універсітэта арганізацыйных спраў значна паболела: «Шурачка» падбягала «збіраць па тысячы» ледзь не штодня. І вось аднойчы, у разгар дзяржаўных іспытаў, калі галаўва была затлумленая вучобай і дыпломам, я прыніла сон. Нібы на філфак прыйшоў генерал авіяцыі і адвяціў: «Мы выпраўляем у космас першых касманаўтуў эпохі незалежнай Беларусі. Абавязкова павінен паляцец аздін прадстаўнік нашага факультэтu». Па актавай зале паляцец галас неахвоты: сесія, а ім касманаўта падавай! І ўсе ўздыхнулі з палёгкай, бо наперад выйшла яна — «Шурачка». Ніхто нават не задумалася, куды гэта ёй — з інтэрнатам і дэвілом ВНУ — яшчэ і ў космас. Заканчваўся сон паходам нашай групы ў факультэтскі буфет, побач з якім усталівалі касманаўці трэнажор, дзе «Шурачка» наразала колы пад столлю ў перапынках паміж заняткамі.

Я думаю, калі б я прыніла гэты сон на некалькі год пазней, трэнажор стаяў бы ў памяшканні сядзібы БНФ, а пад столлю круціўся Франак Вячорка.

Не такі, як усе

Адкуль увогуле гэтае панібрацка «Франак» у загалоўках наўнай, рэпартаражах, і нават у назве артыкула Вікіпедыі? Некаторыя мае калегі, у якіх працоўная мова — руская, нават не здагадваюцца, што Франак Вячорка — гэта тое самае, што Дзіма Паўлічэнка ці Саша Зімоўскі.

Франак рос у нас на вачах. Спачатку ён быў вядомы ў вузкіх колах грамадскіх актыўісташ і аматараў беларушчыны як самы жывавы з трох дзяцей выбітнага апазіцыйнага палітыка Вінцэнта Вячоркі. Дзеці раслі, і неяк пакрысе стала відавочна, што Франак — нешта больше за нащадка вядомай асобы. Яблык упаў ад яблыні. Увесь шум — ад таго, што цэлы кангрэс садоўнікаў ніяк не можа вырашыць, як далёка. «Ой Франачак, куды ты коцішся...» магло б стаць гімнам усіх нас, хто пільна сочыць за яго жыццём і барацьбой.

Тое, што цябе ўжо ў дарослым веку называюць дзіцячым іменем, і часта нават прозвішча тваё дадаваць няма патрэбы, — верны сімптом нават не народнай славы, а наўпраст выключнасці ды унікальнасці. Маці Тэрэза. Прынцэса Дыяна. Садам. Фідель. Франак. У гэтым святле досьць забаўна, з'яўляючыся беларусам, глядзяць разлічаны на замежнага гледача польскі дакументальны фільм 2006 года «Урок беларускай мовы». Франак, калі вы памятаце, яго галоўны герой, які кажа пра сябе: «Я — звычайны беларускі маладзён». І пры гэтым відэашраг дзманструе нам беларускага маладзёна вельмі нават незвычайнага. Звычайны беларускі маладзён не размаўляе свабодна па-польску (няхай і з мовічным акцэнтам). Не раздае апазіціонеры Франака — не падобны. Франак — не Паліна. Хаця б таму — і прадзюсерам спявачкі даўно час пачаць непакоіцца на гэты конт — што ніхто не называе Паліну Смолаву Поляй.

Другая асoba, да якой фатальна падобны Франачак, — не-пераўнальнай Леначка з «Карнавальнай ночы». Грацыёзна дзяўчына, харызматычная лідерка, якая краятыўна змагаеца супраць недалёкага дырэктара-диктатара Агурцова і перамагае яго, залучыўшыся падтрымкай калектыву. Да таго ж, Леначка — не проста актыўістка. Яна актыўістка з муфтачкай. Гэтак жа і Франак — палітык у ружовым гальштуку. «Гламурны змагар», як кпілі любяць называць яго ў беларускім «доме культуры».

не раздаваць улётак, а спакойна заніца якім-небудзь прыемным яму бізнесам. Прадаваць паштоўкі, калі я правільна згадваю. Наймацней з таго фільму мне ў памяць урэзваўся абавязковы прыём дакументалістыкі, калі яна хоча быць бліжэй да народу, — слайд-шоу здымкаў з сямейнага архіву. На адным з іх зусім маленькі, годзіка трэ, Франачак сфатаграфаваны ў абавязковай для кожнага познесавецкага малога позе «ў садок прыышоў фатограф». Нічога ніжэй за пояс не выдае ў нашым герое выключную дзетачку. Кароткія чорныя шорцікі і, па-моему, чэшачкі — як вар ўсіх. Але вышэй пачынаеца сюжет — на хлопчыку вышываначку, а ў ручы на дзядзіна сціснуты бел-чырвона-белы сцяжок. Мяне ў такім веку фатаграфавалі з цацачным тэлефонам. Праз год апраналі ў рускі народны какошнік, а яшчэ праз год — у касцюм мушкецёра.

Вельмі хацелася б напісаць нешта пра — як ён фігуруе ў знакамітай позве з ваенкамату — Францішка Вячорку, арыгінальна парадаўшыся яго з першадрукаром, у гонар якога, палкам верагодна, хлопчык і быў названы ў не такім і далёкім ужо 1988 годзе. Але пішацца адно пра Франачка, бо ўвесь час уваччу стаіць той дзіцячы здымак. Зяго, я думаю, ўсе і пачалося.

Takі, як не ўсе

Паменшышы-абласкаўшыся яго імя, я не спыняюся на дасягнутым. Мне здаецца, найлепш постаць Франачка раскрываеца праз паслядоўнае парадуннанне з трывам яркім жаночымі вобразамі савецкага, а пасля і расійскага экрану.

Першую асобу я ўжо згадава. Актыўістка Шурачка са «Службовага раману». З папраўкай на сферу дзеяння, актыўнасць нашага героя здаецца гэткай жа хаатычнай. Ён паўсюль, але ў той жа час не вельмі зразумела, чым ён, уласна, займаецца. Культартар партыі БНФ і журналіст з няскончанай адкуціяй — вось дзве яго іншасці, якія я з пэўнасцю могу вылучыць. Далей можна пералічваць хіба дзеянні. Кіраваў дубляжом папулярных фільмаў на беларускую мову і прадаваў іх. Арганізоўваў смс-цкаванне журналіста БТ Дзяніса Бальшакова. Абараняў сядзібу ў Лошыцы ад бязглаздай рэканструкцыі. Бешаў на плошчы Якуба Коласа «Гісторыю Беларусі». Пратэставаў супраць выключэння сябе з універсітэту. Дасылаў міністру інфармацый галаву свіні. Здымаваўся ў кіно. Раздаваў улёткі. Пералік далёка няпоўны. Спіс заслугоў 21-гадовага Франака перад грамадствам здольны выклікаць бязмежную павагу, але ж камбінацыя гэтых заслугоў — іранічную ўсмешку.

Другая асoba, да якой фатальна падобны Франачак, — не-пераўнальнай Леначка з «Карнавальнай ночы». Грацыёзна дзяўчына, харызматычная лідерка, якая краятыўна змагаеца супраць недалёкага дырэктара-диктатара Агурцова і перамагае яго, залучыўшыся падтрымкай калектыву. Да таго ж, Леначка — не проста актыўістка. Яна актыўістка з муфтачкай. Гэтак жа і Франак — палітык у ружовым гальштуку. «Гламурны змагар», як кпілі любяць называць яго ў беларускім «доме культуры».

Магчыма, у гэтым і палалягае галоўны недахоп шоубізнага прадукту, які паўстает пад лейблам «Франак». Чамусыці адчуваеца: ўсё, што намагаеца рабіць Франак у культуры і грамадскай сферы, ён рабіць не з любові да культуры і грамадства, а каб давесці нешта выключна важнае сваіму Агурцову. Калі «Паліт фікшн» Квенціна Таранціна дублюеца беларускай мовай, каб пераканаць кагосьці, што вось, і Траволта можа сакатаць па-наску, — гэта ўжо не «Паліт фікшн». А магчыма, ўсё дакладна наадварот: Франак раздае ўлёткі, бо яны аддалены нагадваюць яму паштоўкі.

Takі, як усе

Калі ў СМИ прыйшла навіна, што Франака «выцягнулі ў венкамат з ложка дзяўчыны», загаварылі — хто задаволена, а хто раздражнёна — пра тое, што нарадзіце на экраны выйшла чарговая серыя любімага серыялу. Шмат хто знаходзіць непрымальним тое, што асабістасе жыццё пэўнай асобы ўвесь час навідавоку. Жыццё Франака і сапраўды структурна нагадвае серыял — звычайныя здарэнні (выключненне з ВНУ, позва ў венкамат), якія могуць адбыцца з кожным, прымаюць незвычайны ракурс (у нашым выпадку герой не здаецца, прынамсі — не здаецца так проста). У гэтым месцы мы ўсё-такі дамо веры Франку з польскай фільму, які кажа пра сябе, што ён — «зывчайны беларускі маладзён». Франак — такі, як усе, і свой у дошку, менавіта таму ўсё, што з ім адбываецца, не пакідае глядчу ў яго жыцця абыякавымі. Уласна, тут можна знайсці адказ на самае вострае на дадзены момант пытанне беларускай інтэрнэт-супольнасці: ці піярыца Франак?

Мне здаецца, не піярыца. Прынамсі, не піярица адмысловая. Талент ператвараець уласнае жыццё ў бясконца шоу — унікальны, але роднасны дару цара Мідаса рабіць золатам ўсё, да чаго бы ні дакрануўся. І ў гэтым я знаходжу пэўнае падабенства майго героя з трэцій знакамітай рускай паненкай — Ксюшай. Каторая Сабчак. Дзеці палітыкаў, якія яшчэ не вызначыліся, кім быць і хто яны па жыцці, але ўжо трапілі ў поле зроку СМИ розных адценняў жоўтага. Чые рашучыя жыццёвымі ўчынкі непазбежна стаюцца вядомымі шырокай аўдыторыі, што міма іх волі разбівае гэту самую аўдыторыю на лагеры апантановых прыхільнікаў і заціхія ненавіднікаў. Безумоўна, яркія асобы.

А яшчэ я з упэўненасцю могу сказаць, да якой дзяўчыны Франак не падобны. Франак — не Паліна. Хаця б таму — і прадзюсерам спявачкі даўно час пачаць непакоіцца на гэты конт — што ніхто не называе Паліну Смолаву Поляй.

«На жаль, сёння беларуская эстрада — гэта каманда аўтсайдэр Другой лігі. Яна ніколі не згуляе на роўных з ёўрапейскімі зоркамі», — Франак ведае, пра што піша. Якія б вар’яцкі скандалы не выдумвалі іх піярышчыкі, у зорак беларускай эстрады няма шансу на VIP-месцы ў свецкай хроніцы, бо ўсе яны надзеіна занятыя беларускімі палітыкі. Гэта жа і Франак — палітык у ружовым гальштуку. «Гламурны змагар», якія кпілі любяць называць яго ў беларускім «доме культуры».

дзе правячая эліта надзеіна хавае ад грамадскасці асабістасе жыццё, гатоўнасць прадстаўніка апазіцыі быць публічнай асобай выглядае як мужны ўчынак чалавека, які разумее, на што падпісваеца.

Фактычна немагчыма (зноў згадаем Паліну) стварыць сабе імідж ахвяры папарацы штучна. Папарацы не пачынаюць клацаць затворамі фотакамер перад тым, хто для іх не харызма. А для іх харызма той, хто харызма для масаў — такі ўжо закон. У гэтай сувязі — яшчэ адно мае асабістасе пераўживанне. Толькі аднойчы я бачыла «сіндром папарацы» ўжывую, а не ў кіно ці тэленавінах. Гэта здарылася ў жніўні 2008 года, калі менчукі ладзілі шэраг актыўістіў з гэданай ужо абароне Лошыцкага парку і сядзібы. «Нешта зрабіць» адначасова сабраліся «Моладзь БНФ», лідэрам якія з'яўляецца Франак, і «мірныя людзі», натхнёныя мастачкай Нікай Сандрас. Апошняя надзвычай абурылася тым, што ў грамадскую ініцыятыву мяшаецца апазіцыя: ёй здавалася, гэта сапсце справу.

Скандал пагражай паставіць крыж на добрых намерах усіх удзельнікаў, але бакам удалося дамовіцца. Мы стаялі перад ганкамі Лошыцкай сядзібы пад густым дажджком і падпісвалі звароты ў Мінгарвыканкам — як раптам пачаўся сапраўдны шквал фотапашынак, нават светла зрабілася. На ганак, дзе ўжо стаяла Ніка, вышайш Франак, каб дапоўніць яе прамову нейкім словамі. Журналістам і блогерам закарцела захаваць у сваіх архівах сцэну прымірэння непрыяцеляў. Як выглядае, Ніка і Франак і сапраўдныя тады пасябравалі. Магчыма, кожнаму з нас варта пазнамёцца з Франакам асабістасцю.

Takі, не як усе

«Не б, як усе — пайшоў і адслухыў!» — раптуча абураеца правае паўшар'е грамадской думкі. «Хлопец робіць правільна: нельга патураць злачыннай сістэме», — не менш раптуча пярэчышь левае паўшар'е, пакуль беларускія вайскоўцы і медыкі вырашаюць лёс прызыўніка Францішка Вячоркі. Здаецца, я цалкам падзяляю адно з гэтых меркаванняў. Але не скажу, якое. А лепши наастаць паўніцтвам свайго героя з яшчэ адной савецкай знакамітасцю (дарэчы, беларускай паходжанні) — Валяй Церашковай. Не ведаю, як патлумачыць гэта рацыйнальна, але адчуваю: у прымым ці пераносным сэнсе — аднойчы той хлопчык, які піярышчыцца ў часіках і вышываначы ўсё-такі паляціць у космас.

P.S. Аляксей Карава: Абавязкова паляціць. Укос мас палітыкі, журналисти, кіно... Аляксей сам. Но ёсць талент і моцныя характеристар. Характар жа вызначаеца здольнасцю на ўчынак.

З той самай, уласцівай яму натуральнай лёгкасцю, пра якую піша Мария Мартысевіч, юнак Франак Вячорка па заканчэнні ліцэя свядома адмовіўся ад маг

ЗАБЫТИЯ ИМЁНЫ

АНТОН ВАЛЫНЧЫК ЖЫЎ ПЕСНЯЙ

Сяргей Чыгрын

**Хачу расказаць чытчам
«НЧ» пра Антона Валынчыку
— нашага таленавітага
земляка, харавога
дырыжора, кампазітара,
педагога, заслужанага
работніка культуры Беларусі.
Таленавітага, але забытага.**

За польскім часам

Нарадзіўся Антон Міхайлавіч Валынчык 23 ліпеня 1896 года ў вёсцы Мяльканавічы на Слонімшчыне ў сям'і царкоўнага рэгента. Пасля заканчэння Жыровіцкай духоўнай семінарыі быў прызваны ў войска, дзе 19-гадовым юнаком кіраваў салдацкім хорам. Пасля войска вярнуўся на радзіму і стаў працаўцаў выкладчыкам музыкі і спеваў у рэальным вучылішчы ў Лунінцы, пасля ў Клецкай беларускай гімназіі, потым у Навагрудской беларускай гімназіі, а таксама ў беларускай настаўніцкай семінарыі ў Слоніме (1939–1947).

Вось што пра гэты час пісаў беларускі эміграцыйны часопіс «Віці» ў лютым 1957 года: «У 1927 годзе дырэктры Клецкай гімназіі ўдалося перацягнучы на працу як выкладчыка музыкі і спеваў вядомага кампазітара і слыннага дырыжора Антона Валынчыка. Кампазітар Валынчык першым чынам узяўся за арганізацыю гімназічнага хору, у якім бралі ўдзел каля 60 вучняў. За трох месяцаў працы Антону Валынчыку ўдалося наладзіць першое выступленне хору. Дасканала выкананыя беларускія песні, пераважна кампазіцыі самога дырыжора, мелі надзвычайні поспех. З гэтага часу пры дапамозе хору гімназія праводзіла шырокую нацыянальна-культурную працу ў самім Клецку ды ў навакольных вёсках, даючы частыя канцэрты. У наступным 1928 годзе кампазітар Валынчык арганізаваў струнны аркестр, які налічваў 50 асобаў. Наладжаныя канцэрты ды драматычныя паказы, маючы добры поспех, папаўнялі пустую касу гімназіі... У 1930 годзе кампазітар Валынчык перебраўся ў Наваградак і там працаўаў у Наваградской беларускай гімназіі».

Пра музичную дзеянасць нашага земляка ў Навагрудку яшчэ пры жыцці падзяліўся са мной успамінамі актывіст беларускага руху ў Вільні Аляксей Анішчык: «Антон Валынчык, які працаўаў у Навагрудской гімназіі, арганізаваў выдатны хор і аркестр, бадай, найлепшыя ў Заходній Беларусі».

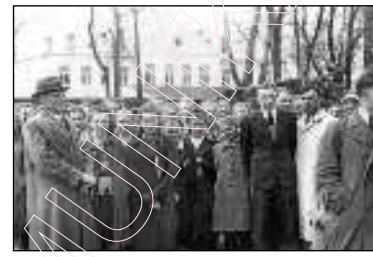
Пра канцэрт у беларускай гімназіі пісала тады музыказнаўца Ірына Здановіч у ваяводскай газете «Жыцце Новогрудзке»: «Праграма была вельмі разнастайная. Разнароднасць песьні, пераплена з канцэртамі на мандалінах і танцамі, пакінула незнішчальнае ўражанне. Цудоўнай была кампазіцыя Антона Валынчыка «Вечарам». На гэтую мелодию я зварнула ўвагу яшчэ намнога раней. Часта, ідуучы вечарам дахаты, я з-за муроў беларускай школы

Антон Валынчык дырыжыруе хорам, 1970-я гады

Дзіна Антона Валынчыка

Антон Валынчык с слонімцамі ў родным горадзе. Слонім, 1 мая 1943 года

слухала выплыўваючу адтуль сумную, журботную песню глухога вечара, якая рабтам ператваралася ў сімфонію птушынага шчэбету, пошуму лісцяў. Спынілася я тады і доўга ўслыхаўвалася ў гэту дзіўную, нязнаную мелодыю. Публік было вельмі многа, і яна з энтузіязмам і сімпатыяй вітала кожнаразовае выступленне хору... Навагрудак, 1930 год».

Не толькі спадарыня Здановіч высока ацінівала талент Антона Валынчыка. Напрыклад, выкладчык музыкі і спеваў тагачаснай Навагрудской дзяржаўнай польскай гімназіі прафесар Лазінскі не раз прыводзіў свае класы ў гімназію, каб паслуҳаць рэпетыцыі Антона Валынчыка. Професар глыбока шанаваў Валынчыка і адкрыта пакланяўся яго самабытнаму таленту. «Кожнаму, хто сустракаўся з Антонам Міхайлавічам Валынчыкам, назаўсёды запомніліся высокая культура і шчырая спагада гэтага чалавека. Яго сонечныя характеристики нагадваюць мне мастакоў Язэпа Драздовіча і Пётру Сергіевічу. Відаць, гэта адметная рыса вялікіх мастацкіх талентаў», — пісаў у адным з ліс-

такіх дрэных наступстваў візіту!» У 1937 годзе Антон Валынчык завочна скончыў Вышэйшыя музичныя курсы Варшаўскай кансерваторыі пры Крамянецкім музичным ліцэі. У гады вайны

жыў у Слоніме, дзе кіраваў рознымі хорамі.

За савецкім часам

Пасля вайны быў мастацкім кіраўніком Беларускага міжбласнога ансамбля песні і танца ў Ашмянах. Але потым над ім наўслі «чорных хмар», і цудам ён выратаваўся ад рэпрэсій. Праўда, даволі працяглы час наш зямляк не меў дзяржаўнай службы, быў незапатрабаваны як спецыяліст. Каб выжыць, ён пачаў супрацоўнічаць з хорамі ў праваслаўных храмах. Кіраваў царкоўнымі хорамі ў Клецку, Навагрудку, Слоніме, Жыровічах, Мінску.

У 1956 годзе наш зямляк пачаў у Магілёўскую вобласць, дзе ўладкаваўся кіраўніком хору Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках. Праз год вярнуўся ў Маладзечна, дзе яму прапанавалі быць кіраўніком міжбласнога Маладзечанскага ансамбля песні і танца. У свой калектыв Антон Валынчык сам шукаў людзей. Ён ездзіў па беларускіх гарадах і вёсках і ўсіх, хто любіў музыку і песні, збраў у ансамбль.

Аднойчы быў такі выпадак. Крохы́ Антон Міхайлавіч па адной з вуліц Пінска. Раптам чуе: аднекуль даносіца песня. Цудоўны дзяячы галасок спявая: «Ой, речанка, речанка...» Уважліва прыслушаўся і накіраваўся туды, адкуль лілася песня. Увайшоў у маленькае кафэ і спыніўся ля ўваходу. Там нікога не было, акрамя маладзенъкай дзяўчынкі. Яна прыбірала са сталоў і спявала. Убачыўшы Валынчыка, дзяўчынка збянтэжылася і спыніла песню. «Спявай, спявай. Гэта вельмі прыгожа», — сказаў ёй Антон Міхайлавіч. І калі яна закончыла спяваць, ён дадаў: «А можа ў наш ансамбль пайшла б?» Яна дала згоду...

Так папаўняўся яго калектыв у Маладзечне. Хутка ў ім было сорак юнакоў і дзяўчат, якія прыышлі сюды, як кажуць, з гушчы народнай. Побач з імі працягваў крохы́ па жыцці з песняй гэты ўлюбёны ў сваю справу чалавек. Ён валодаў амаль усімі музычнымі інструментамі. Але найбольш паважаў скрыпку і віяланчэль. Вучыўся Валынчык у кампазітара Туронкова, а таксама ў вядомага харавога дырыжора Ягорава.

Чатыры гады ўзначальваў Антон Валынчык Маладзечанскі ансамбль песні і танца. А ў 1961 годзе ён пераехаў у Гродна, дзе пачаў стала жыць. Там ён узначальваў кафедру музыкі і спеваў Гродзенскага педінстытута, адначасова працаўаў хормайстрам Гродзенскага народнага ансамбля песні і танца «Нёман», мастацкім кіраўніком Гродзенскай народнай харавой капэлы настаўнікаў. Шмат кансультаваў як хормайстар многія харавыя капэлы Гродзеншчыны. Увасабляў у канцэртных програмах творы І. Баха, Л. Бетховена, П. Чайкоўскага, Ф. Шуберта, С. Манюшкі, К. Вебера. Апрацоўваў беларускія народныя песні. Пісаў і рыхтаваў для выканання свае песні і хоры на слова Янкі Купалы, Якуба Коласа, Адама Русака, Петруса Броўкі і іншых беларускіх паэтаў.

Практыкаў у хорах выкананне ў стылі «а капэла». Шукаючы звесткі пра Антона Валынчыка, яшчэ ў 1990-х гадах спытаўся неяк пра яго ў заслужанага настаўніка Беларусі Апанаса Цыхуна. Апанас Пятровіч тады мне расказаў: «З Антонам Міхайлавічам Валынчыкам я часта сустракаўся, калі ён ішоў са спінінгам, будамі і іншымі рыбацкімі прыладамі на Нёман. Апошні раз быў на Каляды ў ягонай кватэры разам з самадзейным кампазітарам Яўгенам Петрашевічам. Валынчык тады ўжо цяжка хвараў, перанёс інсульт. Яго жонка Вольга Данілаўна выканала на м песню, якую даўней спявалі гімназісты Клецкай гімназіі кожны дзень перад пачаткам заняткаў і пасля іх — «Вучыся, нябожа, вучэнне паможа», здаеща, на слова Янкі Купалы. Хаця наш выдатны дырыжор і кампазітар стараўся прынесці як мага больш карысці роднай Бацькаўшчыне, але наменклатуршчыкі не любілі Антона Міхайлавіча. Так, ён без усялякай прычыны быў адхілены ад кіраўніцтва ансамблем песні і танца «Нёман», які меў ганаровае званне народнага. «Прышывалі» яму ярлыкі «неблагонадежны», «нацыоналіст». Ён памёр 13 лістапада 1985 года. Пахаваны на гарадскіх могілках Гродна. На яго магіле ніяма помніка, паставлены прости жалезны крыж».

Шукаючы звесткі пра Антона Валынчыка, звярнуўся на днях да прафесара Гродзенскага ўніверсітэта Аляксея Пяткевіча, які калісьці таксама добра ведаў кампазітара. Аляксей Міхайлавіч даслаў фотаздымак дачкі Антона Валынчыка Дзіны, а таксама трохі згадаў пра яго: «Вядома ж, я яго няблага ведаў, бо працаўаў побач шмат гадоў ва ўніверсітэце. Быў ён, несумненна, беларускім патрыётам, але за гэта шмат пачярпеў. І ўжо калі працаўаў у педагогістыце, стаў закрытым у кантактах. І не толькі са мною. Баяўся. Але трymаўся паслядоўна свайго нацыянальнага экспертуару ў калектывах, якімі кіраваў. Свае песні ствараў толькі, здаеща, па творах беларускіх паэтаў. У складзе гэтай кагорты — ён, Шырма, Цітовіч, Роўда, Шыдлоўскі... На яго 60-годдзі гаварыў пра яго слова на даволі сціплай урачыстасці ва ўніверсітэце. Перад гэтым распісваў творы, цікавіўся лёсам і пазней. Ды ён не хацеў пра сябе казаць, усё адкрываць... З прыходам саветаў у 1939 годзе Антон Валынчык пераехаў з сям'ёй у Слонім у свой дом, які ён пабудаваў яшчэ пры паляхах. Праўда, увесь дом Валынчыкі не займалі (ён, жонка Вольга Васільеўна і дачка Дзіна), а частку. Гэты дом знаходзіўся на Альбярцінскай вуліцы, 6. Тут наведвала май жонка Дзіну, з якою сябравала, недзе ў сярэдзіне ці ў пачатку 1960-х гадоў. А затым Дзіна выйшла замуж і з'ехала ў Вільню...»

Вось такі мой невялікі аповед пра нашага земляка, кампазітара і дырыжора Антона Валынчыка. Пашукі звестак пра яго працягваюцца. І калі пасля гэтай публікацыі нехта адгукнецца і распавядзе яшчэ што-небудзь пра гэтага чалавека, буду вельмі ўдзячны.

КУЛЬТУРА

16

► ЮБІЛЕЙ

ГЕНЫ ЖЫЩЦЯ

Аляксей ХАДЫКА

Да свайго 70-годдзя, якое сябры і прыхільнікі таленту Васіля Пятровіча Шаранговіча, мастака і дырэктара Музея сучаснага мастацтва, адзначылі 14 студзеня, Маэстра падрыхтаваў не толькі вялікую персанальную выставу. Літаральна «гарачымі», з друкарскага варштату ад выдавецтва «Кнігазбор» да юбілея Васіля Пятровіча прыйшлі першыя асобнікі аўтабіографічнай аповесці «Ген жыцця». Цэльня 363 старонкі тэксту, які выкryвае яшчэ адзін талент юбіляра — літаратуры. Падзеі ў кнізе завяршаюцца 1995 годам — а гэта значыць, што майстар працягвае працаваць: чакайце другога тому. Кропка не пастаўена.

З Васілем Пятровічам Шаранговічам я перасоўся, калі пачаў чытаць лекцыі па гісторыі мастацтваў у тагачасным Тэатральному-мастакім інстытуце (зараз — Акадэмія мастацтваў) у 1990 годзе. З 1989 па 1997 год Шаранговіч быў рэктарам установы, якую сам скончыў у 1966-м. Час гістарычных перамен, аднаўлення старадаўніх дзяржаваў нашай краіны, якая вырывалася з імперскіх абдымкаў СССР, ствараў непаўторную атмасферу ў сценах творчай вучэльні. Найперш атмасферу свободы. Часам амаль неверагоднай.

Як прыгадвае крытык Пётра Васілеўскі, у першы год рэктарства Шаранговіча, у 1989 годзе, пяцікурснік Алесь Пушкін спрабаваў наладзіць у Інстытуце выставу сваіх творчых работ — плакатаў, прысвечаных гісторыі Беларусі апошніх сямідзесяці гадоў: Курапаты, Чарнобыль, лінгвісты. Калі Шаранговіч пачаў пра тэматыку выставы, дык не дазволіў яе. У прыватнасці, рэктара спыніў плакат, які поўным фігураваў ва ўсіх дзяржавных газетах як сведчанне «злых намераў» Пушкіна. Выявы двух сцягоў — бел-чырвона-белага і БССРаўскага. БССРаўскі прапакрэслены чорнымі лініямі. Надпіс: «Хопіць «сацыялістычнай», адродзім народную Беларусь!» Затое калі Пушкін зрабіў са сваімі плакатамі перформанс, выйшаў на вуліцу і быў затрыманы, калі чынавенства патрабавала яго выгнання з інстытуце, Шаранговіч уратаваў

Маці. В. П. Шаранговіч. 1984

маладога мастака. На рэктара ціснулі: «Выгони Пушкіна из института!», а Васіль Пятровіч запытаўся: «За што? Ён выдатнік вучобы. Яшчэ пабачыце, які ён зробіць дыплом!» Гэта быў 1989 год. Уявіце сабе нагэтулькі ж мужны ўчынок рэктара ВНУ нават зараз, у 2009-м.

Тое ж датычылася і мовы ў інстытуце. Рашэннем Васіля Пятровіча для выкладчыкаў былі ўведзены курсы беларускай мовы, але яны не былі прымусовыя. «Калі па-беларуску загаворыць начальнства, па-беларуску будуць размаўляць і падначаленыя», — рэzonанс заўважыў Шаранговіч. Працэс натуральнай беларусізацыі вядучай мастацкай установы краіны ішоў свабодна і глыбока, з чалавечым разуменнем яе неабходнасці — ісцімі ўдзельнікамі падзеі.

Нарэшце, варта не забываць, што менавіта ў Тэатральному-мастакім, першым з беларускіх ВНУ, пры Шаранговічы спынілі выкладанне навуковага камунізму і дзейнасць кафедры гісторыі КПСС. Сённяшнім студэнтам, нават пры наяўнасці курсаў «ідэалогіі», спадчыннікаў партыйных дысцыплін, цяжка ўяўіць, якім пачварным інструментам атуплення і сервілізацыі моладзі былі выкладаны кафедрамі гісторыі КПСС дысцыпліны.

Чытачам «НЧ» напэўна было б цікава даведацца, якім чынам пры антынацыянальнай палітыцы ў СССР 1960-х гадоў Васілю Пятровічу так лёгка і нязмушана ўдалося звярнуцца да спадчыны вялікіх пісьменнікаў і паэтаў Беларусі — Янкі Купалы, Кузьмы Чорнага, Максіма Багдановіча. Пра гэта і яшчэ шмат іншага распавёў сам Васіль Шаранговіч:

— Вельмі істотна за пражыцця ягады было прайсці простай дарогай і не схібіць. Здаецца, мне гэта ўдалося. Магчыма — гэта ўдзячнае моц каранёў. З Качаноў, вёскі ў 36 хатаў на Мядзельшчыне, паходзіць і цяпер дзеянія Шаранговічы, і рэпрэсаваны ў 1930-я гады першы сакратар ЦК КПВ В. Ф. Шаранговіч. Вёска жыла не багата, уласнай працай, але пра сваіх бацькоў я маю сказаць як пра вельмі адукаваных людзей. Улічыце, што пад уладай II Рэчы-паспалітай Польскай адукцыя давалася толькі за гроши. Маці скончыла 6 класаў польскай школы, на сёмы не хапіла сродкаў, і добра ведала літаратуру, паэзію, музыку. Яна марыла зрабіцца мастакай — два яе малюнкі каляровымі алоўкамі я захоўваю да сённяшняга дnia. Менавіта яе парады былі маймі першымі ўрокамі малявання.

А кнігі, якія таксама здабываліся няпостра, увайшлі ў маю свядомасць падчас чытання ў хаце, калі маці працавала. Так было з «Новай зямлём» Коласа, якую я яшчэ дзіцём вывучыў напамяць. Прайлюстраваць гэтымі любёнымі творамі — а частку з ілюстрацыямі вы можаце зараз бачыць на выставе — мне давялося значна пазней (серыя з 91 акварэлі 2002 г.). Ужо ў вучэльні, а пазней у інстытуце ў Мінску, дзе ў інтэр-

нацыянальным асяроддзі я быў ці не адзіным студэнтам з вёскі, за маю выключную памяць, дзякуючы якой я быў здольны гадзінамі дэкламаваць вершы, я атрымаў мянушку «прафесар», пазней — «хадзячага кампьютара». Літаратурныя багацці, адкладзеныя з юнацтва ў маёй памяці — пераважна беларускія. Мая маці ставілася да паэзіі і прозы наших суайчыннікаў часам са здаровай крытыкай. Зямляк Максім Танк, які нарадзіўся за 8 кіламетраў ад Качаноў, неаднойчы быў крытыканам ёю на фоне Купалы і Багдановіча, бо «паэзія мусіць быць узноўслай». Таму мой зварот да нацыянальнай тэматыкі ў складаныя 1960-я гады — цалкам натуральны.

Што ж датычыцца бацькі, сапраўднага волата-асілка з мужнімі рукамі, які мог працаўаць і ў полі, і як краваец і шавец — толькі гузікаў не мог замацаваць, бо маленькая голка не трымалася ў яго пальцах, — то і ён здабыў добрую адукцыю.

Пасля 4-гадовай ЦПШ ён скончыў польскую «школу ральнічу», атрымаўшы дыпломы каваля, стяляра і слесара. Так, сям'ю Шаранговічаў цалкам можна назваць інтэлігентнай. Бацькам хапала часу і на забавы з усімі 5 дзецьмі, якім, у адрозненіе ад простых сялянскіх сем'яў, рабілі адмысловыя забавы, майстравалі лялькі, на Каляды ставілі ялинку. А пазней даблі пра адукцыю: ужо ў 14 гадоў я выбраўся ў школу ў Мядзел. І хаця на шляху да мастацкай прафесіі давялося пераражыць і халодныя, і галодныя гады, я не страціў галоўнага. Гэта — вернасць роднай зямлі і вера ў веды».

Сапраўды, зямля і народ Беларусі — у кожным творы Васіля Пятровіча. Невыпадкова ён кажа, што нават на сваёй дыпломнай працы ў мастацкай вучэльні — «Пасля сходу» — памятае кожнага чалавека. На акварэлях, алоўках, літаграфіях і лінарытах — краявіды, пагоркі, азёры і сосны роднага Нарачанскага краю. На смынных ілюстрацыях сярэдзіны 1980-х да «Пана Тадэвуша» — мужнія людзі старой Літвы. На ранніх гравюрах 1960-х — рамантыка маладосці, Мінск, першая даніна нацыянальнай літаратуры. Пяшчотны свет сям'і — на нязмушаных, лёгкіх партрэтах сваякоў і блізкіх. Юбілейныя выставы не заўсёды бываюць такімі свабоднымі і шчырымі. Наведайце Музей сучаснага мастацтва і не спазніцеся зрабіць гэта да 31 студзеня!

ШАНОУНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

3 22 студзеня пачаў працаваць сайт «Новага часу» у новай інтэрактыўнай версіі.

Новы дизайн.
Новая матэрыялы.
Новая сувязь.

www.novychas.org

Новы Час

Масава-папялітычна газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар Алена Анісім
Шэф-рэдактар Аляксей Кароль

Пасведчанне аб реєстрацыі № 1798 ад 12 верасня 2008.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва «Час навінаў».

Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91.
novychas.org; novychas@gmail.com; chasnavinai@gmail.com;
НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Глутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова №

Падпісана да друку 23.01.2009. 8.00.
Наклад 5050 асобнікай. Кошт свабодны.
Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтара.
При выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.
Рукоўіцы рэдакцыі не вяртае і не рэцензуе мастацкія творы.
Чытацкая пошта публікуюцца паводле рэдакцыйных меркаванняў.